

Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013

Jan Oldenburger, Casper de Groot, Annemieke Winterink en Mark van Benthem

Wageningen, februari 2015

Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013

Jan Oldenburger, Casper de Groot, Annemieke Winterink en Mark van Benthem

Wageningen, februari 2015

Colofon

© Stichting Probos, februari 2015

Auteurs: Jan Oldenburger, Casper de Groot, Annemieke Winterink en Mark van Benthem

Titel: Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013

Uitgever: Stichting Probos
Postbus 253, 6700 AG Wageningen,
tel. 0317-46 65 55, fax 0317-41 02 47
mail@probos.nl;
www.probos.nl

In opdracht van:

Ministerie Infrastructuur en Milieu
Ministerie van Economische Zaken
Koninklijke Vereniging Van Nederlandse Houtondernemingen
FSC Nederland
PEFC Nederland
Initiatief Duurzame Handel

- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van deze uitgave is toegestaan mits met duidelijke bronvermelding.
- Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking is niet toegestaan voor die gedeelten van deze uitgave waarvan duidelijk is dat de auteursrechten liggen bij derden en/of zijn voorbehouden.

Stichting Probos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Foto omslag: Mark van Benthem, Stichting Probos

Voorwoord

Het beleid van de Nederlandse overheid is erop gericht wereldwijd tot duurzaam bosbeheer te komen voor zoveel mogelijk bossen en daarover goede afspraken te maken. Onder duurzaam bosbeheer wordt bosbeheer verstaan waarbij het bos bos blijft met gelijkwaardige aandacht voor ecologische, economische en sociale aspecten. Daartoe richt het beleid zich onder andere op het stimuleren van duurzaam bosbeheer in houtproducerende landen, het tegengaan van illegale houtkap en het stimuleren van het gebruik van duurzaam geproduceerd hout in Nederland, onder meer via het duurzaam inkoopbeleid van de overheid.

Na het interdepartementale Beleidsprogramma Biodiversiteit 2008-2011 is de Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer, ondertekend op 20 juni 2013, één van de volgende stappen om duurzaam bosbeheer te stimuleren. De marktmeting duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013 is erop gericht in beeld te brengen wat het aandeel duurzaam geproduceerd hout is op de Nederlandse markt (in vergelijking met 2008 en 2011).

De binnen deze marktmeting toegepaste werkwijze en meetmethoden zijn in 2011 met belanghebbende partijen afgestemd. Deze belangenpartijen waren afkomstig uit het bos- en houtbedrijfsleven, PBL, IDH en de organisaties van FSC en PEFC Nederland.

Het onderzoek is vanuit het ministerie van IenM begeleid door Imke Haenen en vanuit het ministerie van Economische Zaken (EZ) door Laura de Pundert.

Voor de realisatie van de enquêtes is dankbaar gebruik gemaakt van de ondersteuning vanuit de diverse organisaties in de hout- en papiersector (o.a. Koninklijke VVNH, Koninklijk VNP, FSC Nederland, PEFC Nederland, IDH, NBVT, AVIH, EPV, VIGH en PRN). Grote dank gaat uit naar alle bedrijven die aan deze monitor hebben meegewerkt; zonder hun medewerking zou dit rapport niet tot stand zijn gekomen.

Als laatste zijn we de volgende personen veel dank verschuldigd voor hun bijdrage, ondersteuning en scherpe reviews: Kees Boon (PEFC Nederland), Patricia Dolman (PEFC Nederland) en Arjan Alkema (FSC Nederland).

Samenvatting

Het beleid van de Nederlandse overheid is erop gericht wereldwijd tot duurzaam bosbeheer te komen voor zoveel mogelijk bossen. Het uitgangspunt is duurzaam bosbeheer met gelijkwaardige aandacht voor ecologische, economische en sociale aspecten. Daartoe richt het beleid zich onder andere op het stimuleren van duurzaam bosbeheer in houtproducerende landen, het tegengaan van illegale houtkap en het stimuleren van het gebruik van duurzaam geproduceerd hout in Nederland, onder meer via het duurzaam inkoopbeleid van de overheid.

Na het interdepartementale Beleidsprogramma Biodiversiteit 2008-2011 is de Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer, ondertekend op 20 juni 2013, een van de volgende stappen om duurzaam bosbeheer te stimuleren. Binnen de Green Deal is afgesproken de effecten die voortvloeien uit acties die in het kader van de Green Deal worden uitgevoerd via monitoring inzichtelijk te maken. Als onderdeel van deze monitoring wordt voor de jaren 2013 en 2015 daarom een marktmeting uitgevoerd om het marktaandeel van aantoonbaar duurzaam geproduceerde primaire houtproducten op de Nederlandse markt respectievelijk bij aanvang en na afronding van de Green Deal vast te stellen.

Het hoofddoel van deze marktmeting is het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd (gecertificeerd) hout op de Nederlandse markt in beeld te brengen. Daarnaast is ook ingezoomd op specifieke doelstellingen en aandachtspunten met betrekking tot het overheidsbeleid, zoals hout voorzien van een legaliteitsverklaring, hout uit tropische bossen en de toepassing van gecertificeerd hout binnen de burgerlijke en utiliteitsbouw (b&u) en de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW), sectoren waarop de overheid als opdrachtgever vooral invloed heeft.

Duurzaam geproduceerd hout of papier en karton is binnen deze studie gedefinieerd als: hout of papier en karton dat aantoonbaar op de markt is gebracht met een certificatiesysteem dat in 2013 was geaccepteerd voor het duurzaam inkoopbeleid van de Nederlandse overheid op basis van de inkoopcriteria voor duurzaam geproduceerd hout en papier en karton (Timber Procurement Assessment System, TPAS). Op dit moment (december 2014) zijn dat de certificatiesystemen FSC en PEFC, inclusief het Maleisische certificatiesysteem MTCS, dat per 2 juni 2014 door staatssecretaris Mansveld van het ministerie Infrastructuur en Milieu voor een voorlopige periode van twee jaar is toegelaten. In 2013 was MTCS echter nog niet geaccepteerd als aantoonbaar duurzaam binnen het duurzaam inkoopbeleid. Daarom zijn de volumes gezaagd tropisch hardhout en tropisch plaatmateriaal die in 2013 onder het PEFC MTCS certificaat op de Nederlandse markt zijn gebracht niet aangemerkt als aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen deze marktmeting. Wel is dit volume meegenomen bij het volume dat met een legaliteitsverklaring is geïmporteerd. Het aandeel duurzaam geproduceerd hout is per certificatiesysteem in beeld gebracht. Ter illustratie is het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt ook berekend op basis van de stand van zaken sinds 2 juni 2014, dus inclusief PEFC MTCS.

De volgende productgroepen zijn in deze marktmeting meegenomen: rondhoutproducten, gezaagd naaldhout, gezaagd tropisch loofhout en gematigd loofhout, plaatmaterialen, houtpulp (cellulose), papier en karton.

Net als tijdens de eerdere marktmetingen is vanuit praktisch oogpunt en continuïteit ook deze keer gekozen voor de bronbenadering. Dit wil zeggen dat wordt gemeten op het punt waar het hout en papier en karton voor het eerst als product op de Nederlandse markt wordt gebracht. Er zijn enquêtes verstuurd naar alle houtimporterende houthandelaren, papierproducenten en papierimporteurs. Hiervoor is zoveel mogelijk samengewerkt met de verschillende

brancheverenigingen. Daarnaast is gebruikgemaakt van de gegevens vanuit de rondhoutenquête die jaarlijks door Probos wordt uitgevoerd onder Nederlandse rondhoutverwerkende bedrijven en de door de VVNH beschikbaar gestelde en door Probos verzamelde jaarlijkse data uit de VVNH monitoring.

Resultaten

Uit de voorgaande marktmetingen is gebleken dat het marktaandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2005 13,3% bedroeg, in 2008 33,5% en in 2011 65,7%. In 2013 is een marktaandeel gerealiseerd van 74,0%.

De marktmeting “duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013” levert de volgende resultaten op:

- *Aandeel duurzaam geproduceerd hout*
Het in 2013 op de Nederlandse markt gebrachte aantoonbaar duurzaam geproduceerde volume primaire houtproducten (excl. papier en karton) bedraagt 3.771.000 m³ rhe¹. Dat is 74,0% van de totale verbruikte hoeveelheid gezaagd hout en plaatmateriaal in 2013 in Nederland.
Het aandeel FSC is 40,9% en PEFC 33,1% binnen het totale Nederlandse verbruik van primair hout en plaatmateriaal.
- *Resultaten per productgroep*
De marktaandelen aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen de verschillende productgroepen laten een grote variatie zien:
 - Gezaagd naaldhout: 80,0%
 - Gezaagd tropisch loofhout: 40,4%
 - Gezaagd gematigd loofhout: 20,7%
 - Plaatmateriaal: 79,7%.
- *Vergelijking met 2011*
Ten opzichte van de voorgaande marktmeting over het jaar 2011 is het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd toegenomen van 65,7% naar 74,0%. Deze groei in het marktaandeel komt vrijwel volledig voor rekening van het plaatmateriaal, van 51,0% naar 79,7%. De groei binnen de productgroepen gezaagd tropisch hardhout is ongeveer gelijk gebleven en het marktaandeel binnen de productgroepen gezaagd naaldhout en gezaagd gematigd loofhout is zelfs gedaald.

¹ rhe staat voor rondhoutequivalent. Een m³ rondhoutequivalent is de hoeveelheid rondhout die nodig is voor een bepaald volume product.

- *Herkomst gezaagd tropisch loofhout*

De belangrijkste landen van herkomst binnen het totale volume gezaagd tropisch loofhout zijn:

- Maleisië: 31,8%
- Kameroen: 21,6%
- Gabon: 13,0%
- Brazilië: 12,6%
- Indonesië: 8,9%

Binnen het segment aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch loofhout, zijn de belangrijkste landen van herkomst:

- Brazilië: 25,4%
- Kameroen: 17,7%
- Gabon: 14,9%
- Maleisië: 14,7%
- Congo Brazzaville: 9,6%

- *Hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer in de b&u en GWW*

Er is naar schatting in 2013 ongeveer 2.068.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal door de burgerlijke en utiliteitsbouw verwerkt. Van dit volume is circa 85%, aan het begin van het bouwproces, als aantoonbaar duurzaam geproduceerd aan te merken. Door de GWW is in 2013 naar schatting 206.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal verwerkt. Van dit door de GWW verwerkte volume is 65% aantoonbaar duurzaam geproduceerd. De b&u en GWW verwerken respectievelijk 46% en 4% van het totale volume aan aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013. Wanneer alleen wordt gekeken naar het totale volume gezaagd tropisch hardhout dat in 2013 op de Nederlandse markt is gekomen dan hadden de burgerlijke en utiliteitsbouw en de GWW daarbinnen een aandeel van respectievelijk 43% en 35%.

- *Hout met een legaliteitsverklaring*

Het in 2013 op de Nederlandse markt gebrachte volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd of van een legaliteitsverklaring voorzien primair hout en plaatmateriaal bedraagt 4.033.000 m³ rhe. Dat is 79,1% van het Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal in 2013. Dit betreft dus het volume primaire houtproducten (excl. papier en karton) dat met een certificaat voor duurzaam bosbeheer of een legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt is gekomen.

- *Duurzaam geproduceerde pulp*

In 2013 kan 71,1% van de houtpulp (cellulose), die door de Nederlandse papier- en kartonfabrieken wordt ingezet, als aantoonbaar duurzaam geproduceerd worden aangemerkt.

- *Papier en karton met een certificaat voor duurzaam bosbeheer*

Er is in 2013 1.297.400 ton aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de Nederlandse markt gebracht. Deze hoeveelheid vertegenwoordigt een marktaandeel van 47,1% op de totale Nederlandse markt voor papier en karton.

- *Hout uit het Nederlandse bos*

Van de 538.000 m³ rondhout zonder schors (z.s.) geoogst in het Nederlandse FSC bos is circa 340.000 m³ z.s. door Nederlandse bedrijven verwerkt. Daarvan is uiteindelijk 38.600 m³ rhe gezaagd hout en 3.400 m³ z.s. paalhout met FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Circa 13.500 m³ z.s. is ingezet voor de productie van karton met FSC-certificaat. In 2013 was er in Nederland nog geen PEFC gecertificeerd bos beschikbaar.

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	5
Samenvatting	7
Inhoudsopgave	11
1 Inleiding	13
1.1 Aanleiding	13
1.2 Doelstelling	13
1.3 Leeswijzer	14
2 Methode	15
2.1 Definitie duurzaam geproduceerd hout	15
2.2 Hout met een legaliteitsverklaring	15
2.3 Onderscheid labels (claims)	16
2.4 Bronbenadering	16
2.5 Scope van de studie	18
2.6 Landen van herkomst	19
2.7 Vaststellen houtgebruik in de b&u en GWW	19
2.8 Benaderde bedrijven gezaagd hout en plaatmateriaal	20
2.9 Papier en karton	21
2.10 Respons	22
2.11 Berekening van de volumes	22
2.12 Conversiefactoren	23
3 Resultaten hout	25
3.1 Aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013	26
3.2 Volume met legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt in 2013	29
3.3 Rondhout uit het Nederlandse bos	32
3.3.1 Export en verwerking van FSC-hout uit het Nederlandse bos	32
3.3.2 In Nederland geproduceerd FSC- en PEFC-hout	32
3.4 Gezaagd naaldhout	33
3.5 Gezaagd tropisch hardhout	35
3.6 Gezaagd gematigd loofhout	39
3.7 Plaatmaterialen	41
3.7.1 Tropisch plaatmateriaal	42
3.7.2 Overig plaatmateriaal	46
3.8 Houtgebruik binnen de b&u en GWW	46

4 Resultaten pulp en papier	49
4.1 Verwerkte hoeveelheid pulp, rondhout en chips	50
4.2 Aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de markt	52
5 Conclusies en aanbevelingen	56
5.1 Conclusies	56
5.2 Aanbevelingen	58
6 Literatuur	61

Bijlagen

Bijlage 1. Conversiefactoren (CF)

Bijlage 2. Nederlands hout- en papierverbruik in 2013

Bijlage 3. Beschrijving Productgroepen

Bijlage 4. Voorbeeld inventarisatieformulier

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het beleid van de Nederlandse overheid is erop gericht wereldwijd tot duurzaam bosbeheer te komen voor zoveel mogelijk bossen en daarover goede afspraken te maken. Het uitgangspunt is duurzaam bosbeheer met gelijkwaardige aandacht voor ecologische, economische en sociale aspecten. Daartoe richt het beleid zich onder andere op het stimuleren van duurzaam bosbeheer in houtproducerende landen, het tegengaan van illegale houtkap en het stimuleren van het gebruik van duurzaam geproduceerd hout in Nederland, onder meer via het duurzaam inkoopbeleid van de overheid.

Na het interdepartementale Beleidsprogramma Biodiversiteit 2008-2011 is de Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer, ondertekend op 20 juni 2013, één van de volgende stappen om duurzaam bosbeheer te stimuleren. De marktmeting duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013 is erop gericht in beeld te brengen wat de stand van zaken was bij de start van de Green Deal.

1.2 Doelstelling

Het doel van deze marktmeting is het bepalen van het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout (primaire houtproducten²) en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton³ op de Nederlandse markt in 2013. Leidend voor duurzaam is de status van deze systemen binnen het duurzaam inkoopbeleid van de Nederlandse overheid in de periode waarover de data verzameld zijn. Daarnaast biedt de monitor gelegenheid de voortgang te laten zien ten aanzien van specifieke beleidsvelden.

- a. Na het in werking treden van de EU houtverordening (EUTR) in maart 2013 mag er geen illegaal hout dat onder de scope van de EU houtverordening valt, waaronder primaire houtproducten, op de Nederlandse markt worden gebracht. Desondanks is in deze marktmeting ook het marktaandeel primaire houtproducten dat met een legaliteitsverklaring op de markt is gebracht, inzichtelijk gemaakt. Het doel hiervan is te bepalen in hoeverre bedrijven gebruikmaken van dergelijke verklaringen om het risico op een illegale herkomst te mitigeren in het kader van de EU houtverordening.
- b. Problemen met betrekking tot duurzaam bosbeheer (ontbossing en bosdegradatie) hebben voor een groot deel betrekking op tropische bossen. Het aandeel duurzaam geproduceerd hout is daarom specifiek voor het tropische segment inzichtelijk gemaakt. Daarnaast zijn voor tropisch gezaagd hout en plaatmateriaal de belangrijkste landen van herkomst in beeld gebracht.
- c. Het ministerie van IenM, IDH, FSC Nederland en de VVNH willen graag meer inzicht verkrijgen in de afzetmarkten van (tropisch) hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt. Daarbij ligt voor het ministerie van IenM de nadruk op het hout dat naar de b&u en GWW gaat, omdat de rijksoverheid, als 'launching customer' en de daarmee gepaard gaande relatief grote vraag naar

² Zie 2.5 voor de definitie van primaire houtproducten.

³ FSC en PEFC hebben er gezamenlijk voor gepleit dat ook het aandeel duurzaam papier opnieuw in de marktmeting werd meegenomen.

hout in die sectoren, daar de meeste invloed heeft met haar duurzaam inkoopbeleid. Voor IDH en FSC Nederland ligt de nadruk op het tropische houtvolume dat zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer op de Nederlandse markt wordt gebracht. De VVNH is geïnteresseerd in de gehele breedte van de markt.

Met behulp van deze informatie kunnen de verschillende activiteiten, die erop zijn gericht het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt te vergroten, specifiek en gericht worden uitgevoerd.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de gevolgde methodiek van dit onderzoek beschreven. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de resultaten gepresenteerd over de hoeveelheden aantoonbaar duurzaam geproduceerd en van een legaliteitsverklaring voorzien hout die in 2013 op de Nederlandse markt zijn gebracht. Dit hoofdstuk bevat tevens een paragraaf met de resultaten van de studie naar de landen van herkomst voor tropisch gezaagd hout en plaatmateriaal en een paragraaf over de afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal, zowel gecertificeerd als niet gecertificeerd. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten voor het marktaandeel duurzaam geproduceerd papier en karton met onderverdeling naar de diverse productgroepen. Tot slot worden in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen gepresenteerd.

2 Methode

2.1 Definitie duurzaam geproduceerd hout

Duurzaam geproduceerd hout of papier en karton is binnen deze studie gedefinieerd als: hout papier en karton dat aantoonbaar op de markt is gebracht met een certificatiesysteem dat in 2013 was geaccepteerd voor het duurzaam inkoopbeleid van de Nederlandse overheid op basis van de inkoopcriteria voor duurzaam geproduceerd hout en papier en karton (Timber Procurement Assessment System, TPAS). Op dit moment (december 2014) zijn dat de certificatiesystemen FSC en PEFC, inclusief het Maleisische certificatiesysteem MTCS, dat per 2 juni 2014 door staatssecretaris Mansveld van Infrastructuur en Milieu voor een voorlopige periode van twee jaar is toegelaten. In 2013 was MTCS echter nog niet geaccepteerd als aantoonbaar duurzaam binnen het duurzaam inkoopbeleid. Daarom zijn de volumes gezaagd tropisch hardhout en tropisch plaatmateriaal die in 2013 onder het PEFC MTCS certificaat op de Nederlandse markt zijn gebracht niet aangemerkt als aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen deze marktmeting. Wel is dit volume meegenomen bij het volume hout dat is voorzien van een legaliteitsverklaring. Het aandeel duurzaam geproduceerd hout is per certificatiesysteem in beeld gebracht. Ter illustratie is het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt ook berekend op basis van de stand van zaken sinds 2 juni 2014, dus inclusief PEFC MTCS.

Om de druk aan rapportagelasten voor de bedrijven zoveel mogelijk te beperken, wordt binnen de marktmeting zoveel mogelijk gebruikgemaakt van de cijfers uit de VVNH-monitoring⁴. In de VVNH-monitoring wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen PEFC en MTCS gecertificeerd hout, omdat MTCS sinds 2009 geaccepteerd is door PEFC en dus met PEFC logo op de markt mag worden gebracht. Daarnaast wordt een zeer klein deel van het door de VVNH⁵ leden geïmporteerde volume opgegeven als Keurhout Duurzaam. Deze bedrijven zijn in het bezit van een Keurhout Chain-of-Custody (CoC⁶) certificaat en laten het hout door deze Keurhout CoC lopen. De Keurhout CoC is geaccepteerd binnen het duurzaam inkoopbeleid van de Nederlandse overheid. Zowel FSC als PEFC (incl. MTCS) vallen onder Keurhout Duurzaam. Daarom worden voor het bepalen van het marktaandeel duurzaam geproduceerd hout per certificatiesysteem bedrijven die Keurhout opgeven naar de achterliggende certificaten gevraagd.

2.2 Hout met een legaliteitsverklaring

Na het in werking treden van de EUTR in maart 2013 mag er geen illegaal hout op de Nederlandse markt worden gebracht⁷. Daaruit kan de conclusie worden getrokken dat het berekenen van het aandeel hout op de Nederlandse markt met een legaliteitsverklaring niet meer relevant is. Desondanks is in deze marktmeting ook het marktaandeel primaire houtproducten, dat met een legaliteitsverklaringen op de markt is gebracht, inzichtelijk gemaakt. Op deze manier kan onderscheid worden gemaakt tussen hout dat voorzien is van een legaliteitsverklaring en het overige

⁴ In het kader van haar interne beleid te streven naar het vergroten van het aandeel duurzaam geproduceerd hout dat door haar leden wordt verhandeld, voert de VVNH sinds 2006 een eigen monitoring onder haar leden uit. In het kader van het actieplan 'Bewust met hout' heeft de NBvT zich sinds 2011 bij deze monitoring aangesloten.

⁵ Koninklijke Vereniging Van Nederlandse Houtondernemingen.

⁶ Chain of Custody.

⁷ Alle primaire houtproducten waarop deze marktmeting betrekking heeft, vallen onder de scope van de EUTR.

hout dat onder de EUTR valt. Dit onderscheid is van belang, omdat het marktaandeel van hout dat is voorzien van een legaliteitsverklaring in beperkte mate een beeld geeft van het aandeel hout dat (mogelijk) op weg is naar aantoonbaar duurzaam geproduceerd. De volgende legaliteitsverklaringen zijn in de studie meegenomen: PEFC MTCS, TLTV^[1] (SGS), OLB^[2] (Veritas), VLO/VLC^[3] (Smartwood) en FSC Controlled Wood (FSC CW).

2.3 Onderscheid labels (claims)

Zowel FSC als PEFC voorzien in verschillende labels (claims). Voor FSC zijn dit FSC 100%, FSC Mix ...% en FSC Recycled. PEFC heeft PEFC certified (minimaal 70% uit PEFC gecertificeerde bossen) en PEFC recycled. Met behulp van deze labels (claims) wordt onderscheid gemaakt tussen producten die volledig bestaan uit hout afkomstig uit bossen die volgens het betreffende systeem zijn gecertificeerd en producten die ook voor een deel bestaan uit hout afkomstig uit gecontroleerde bron of deels of volledig bestaan uit gerecyclede materiaal. Binnen de marktmeting wordt geen onderscheid gemaakt tussen deze verschillende labels (claims), maar is uitsluitend gevraagd of de producten waren voorzien van een FSC of PEFC certificaat. Indien het hout of papier is voorzien van één van beide dan wordt het als aantoonbaar duurzaam geproduceerd opgevat. Dat geldt dus ook voor de producten die volledig bestaan uit gerecyclede vezels (gebruikt hout of oud papier), wat met name van toepassing is voor papier en karton en in mindere mate voor spaanplaat.

2.4 Bronbenadering

Net als tijdens de eerdere marktmetingen over 2005, 2008 en 2011 (Oldenburger & Leek, 2006, Oldenburger *et al.*, 2010 en Oldenburger *et al.* 2013) is de bronbenadering aangehouden. Dit betekent dat wordt gemeten op het punt waar het hout voor het eerst op de Nederlandse markt wordt gebracht. Dit houdt in dat:

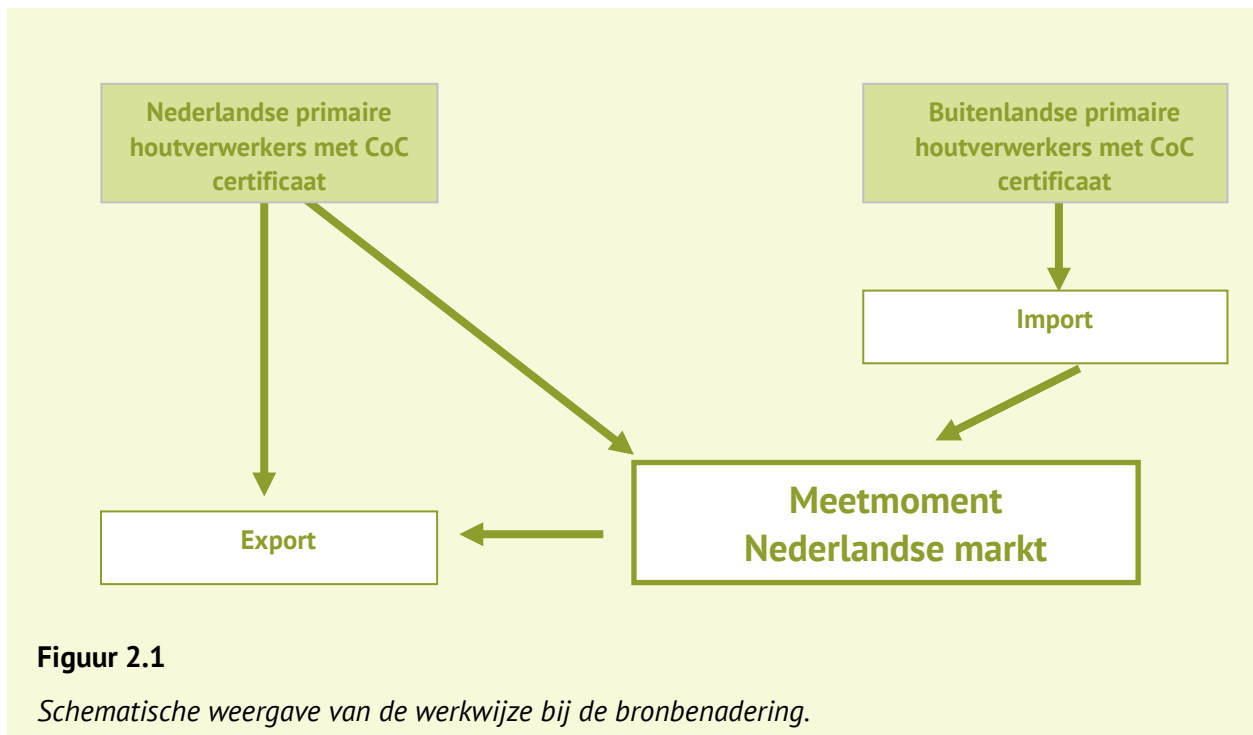
1. Het geïmporteerde en/of geëxporteerde⁸ volume duurzaam geproduceerd gezaagd hout, plaatmateriaal, ronde palen, houtpulp (cellulose) en papier en karton⁹ in beeld is gebracht via de primaire importeurs.
2. Het door Nederlandse rondhoutverwerkers geproduceerde en op de Nederlandse markt gebrachte volume in beeld wordt gebracht.

Met de term bronbenadering wordt niet bedoeld dat de oogst van rondhout uit het bos als vertrekpunt wordt gehanteerd. Met uitzondering van de producten die als rondhoutproduct op de markt worden gebracht, zoals ronde palen, hoort rondhout niet opgenomen te worden in de overzichten van gecertificeerde houtproducten. In dit onderzoek worden namelijk de producten die door de Nederlandse rondhoutverwerkers op de Nederlandse markt zijn gebracht in beeld gebracht. Door zowel het rondhout als de producten gemaakt van hetzelfde rondhout mee te nemen, ontstaat dubbeltelling. Figuur 2.1 geeft de werkwijze van de bronbenadering schematisch weer.

Vervolgens is het marktaandeel aantoonbaar duurzaam en legaal geproduceerd hout en papier en karton op de Nederlandse markt berekend door productie plus import min export, te delen door het totale Nederlandse houtverbruik aan de betreffende producten.

⁸ Ook het geëxporteerde volume dient in beeld te worden gebracht, omdat alleen het volume dat op de Nederlandse markt is terechtgekomen dient te worden meegenomen bij het berekenen van het marktaandeel.

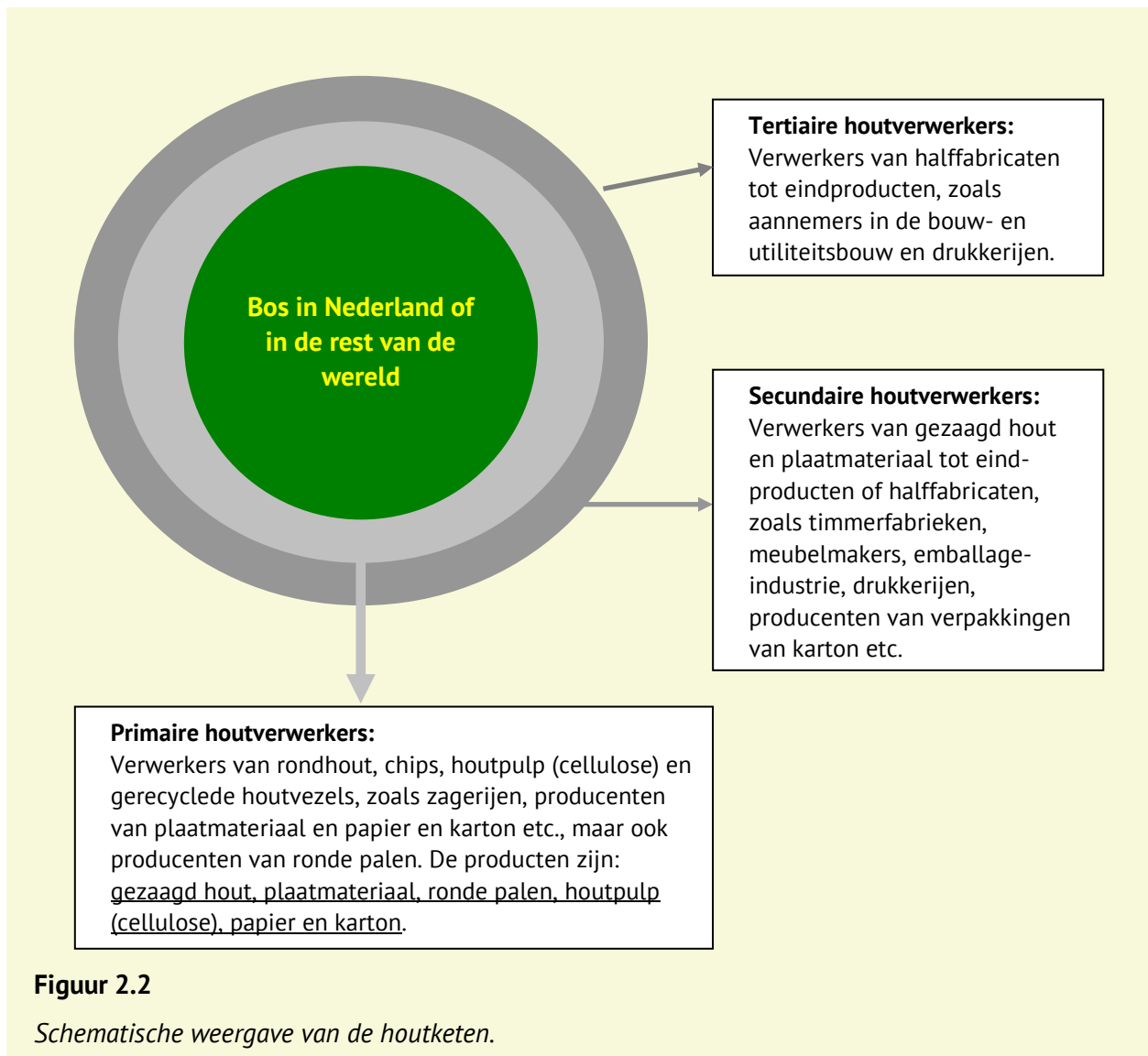
⁹ In vellen en rollen.

De scope van deze studie is beperkt tot de volgende primaire houtproducten die in Nederland worden geproduceerd of worden geïmporteerd:

1. gezaagd hout;
2. plaatmateriaal;
3. ronde palen;
4. papier en karton.

Producten (gedeeltelijk) vervaardigd van gerecyclede grondstof (gebruikt hout of oud papier) zijn in de studie inbegrepen. Import kan worden verricht door een houthandelaar, maar ook rechtstreeks door secundaire houtverwerkers, zoals bijvoorbeeld timmerfabrieken, meubelmakers, drukkerijen en bedrijven uit de emballagesector (zie figuur 2.2). Om het volume duurzaam geproduceerd hout en papier en karton op de Nederlandse markt in beeld te brengen, zijn de Nederlandse primaire houtverwerkers en importeurs van primaire houtproducten en de importeurs van gerecyclede grondstof bevroegd.

2.5 Scope van de studie

Binnen de marktmeting zijn primaire houtproducten in beeld gebracht. Onder primaire houtproducten worden de volgende productgroepen verstaan: gezaagd hout, plaatmateriaal, ronde palen en papier en karton (inclusief producten die zijn gemaakt van gerecyclede houtvezels). De totale markt en het berekende marktaandeel hebben dus alleen betrekking op de primaire houtproducten. Een gedetailleerde beschrijving van de verschillende productgroepen is te vinden in bijlage 3.

Kant-en-klare houtproducten zijn, net als tijdens de marktmetingen over 2005, 2008 en 2011, niet in de generieke marktmeting en de gepresenteerde volumes meegenomen. Kant-en-klare houtproducten zijn bijvoorbeeld tuinschermen, deuren en kozijnen, (tuin)meubels, vogelhuisjes, pallets en kisten etc. Tijdens de marktmetingen van 2005 en 2008 zijn pogingen gedaan het volume kant-en-klare houtproducten van duurzame houtvezels in beeld te brengen. Dit bleek niet haalbaar vanwege de grote diversiteit aan producten en problemen voor de bedrijven bij het bepalen/omrekenen van het houtvolume in deze producten. Het verdient aanbeveling een aparte marktstudie voor kant-en-klare houtproducten uit te voeren en zo een volledig overzicht te krijgen van het marktaandeel duurzaam geproduceerd hout van alle houten producten op de Nederlandse markt.

2.6 Landen van herkomst

In deze marktmeting is uitsluitend voor het gezaagd tropisch hardhout en tropisch plaatmateriaal het land van herkomst in beeld gebracht via de bedrijven die gezaagd tropisch hout en/of tropisch plaatmateriaal importeerden. Het voornaamste doel hiervan is om de impact van inspanningen tot verduurzaming van de houtstroom uit de tropische landen inzichtelijk te maken.

2.7 Vaststellen houtgebruik in de b&u en GWW

In een studie die synchroon met deze marktmeting is uitgevoerd, is middels een aantal aanvullende vragen inzicht verkregen in het houtverbruik binnen de diverse afzetmarkten waarbinnen de importeurs en houtverwerkende bedrijven hun product hebben afgezet. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de afzet van het totale volume hout en plaatmateriaal en het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd. Op deze manier kan worden vastgesteld binnen welke afzetmarkten veel of juist weinig aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout wordt toegepast. De volgende verdeling in afzetmarkten is aangehouden:

1. *Emballage-industrie*: gezaagd hout en plaatmateriaal voor pallets, kisten, kratten, haspels etc.;
2. *Meubelindustrie en interieurbouw*: gezaagd hout en plaatmateriaal voor meubels, wanden, plafonds, vloeren, stands etc.;
3. *Timmerindustrie*: gezaagd hout en plaatmateriaal voor kozijnen, deuren, gevelelementen, trappen etc.;
4. *Overige houtindustrie*: gezaagd hout en plaatmateriaal voor prefab elementen, dakplaten, spanten, bergingen, profielen, tuinhuisjes, etc.;
5. *Burgerlijke en utiliteitsbouw*: (bewerkt) gezaagd hout en plaatmateriaal dat rechtstreeks naar de bouw gaat bijvoorbeeld steigers, schuttingen, bekistingen, kozijnen, daken, vloeren etc. (incl. onderhoudsdiensten);
6. *GWW*: gezaagd hout voor beschoeiingen, bruggen, sluizen etc.;
7. *DHZ en tuinsector*: hout voor de Doe Het Zelf (DHZ) sector (gezaagd hout, plaatmateriaal, kastplanken, profielen, keukens etc.) en voor de tuinsector (vlonders, schuttingen etc.);
8. *Particulieren*: gezaagd hout en plaatmateriaal dat rechtstreeks aan particulieren wordt geleverd;
9. *Overig*: bijvoorbeeld scheepsbouw en carrosseriebouw;
10. *Houthandel*: gezaagd hout en plaatmateriaal dat aan een collega houthandelaar en of bouwmaterialenhandel is geleverd en waarvan de uiteindelijke afzetmarkt niet bekend is.

In deze rapportage worden alleen de resultaten die betrekking hebben op de afzetmarkten burgerlijke en utiliteitsbouw en GWW gepresenteerd. Alle resultaten van de studie naar de afzetmarkten zijn terug te lezen in een afzonderlijk rapport¹⁰.

2.8 Benaderde bedrijven gezaagd hout en plaatmateriaal

Voor het verkrijgen van een zo compleet mogelijk beeld van het volume duurzaam geproduceerd hout en papier zijn zoveel mogelijk importeurs van primaire houtproducten benaderd in de volgende productgroepen: 1) rondhout, 2) gezaagd hout en plaatmaterialen en 3) papier en karton. In deze paragraaf wordt per productgroep beschreven welke bedrijven zijn benaderd.

Rondhout

Voor het in beeld brengen van het verhandelde en verwerkte volume rondhout afkomstig uit Nederlands FSC-bos¹¹ en buitenlands FSC- en PEFC-gecertificeerd rondhout, is gebruikgemaakt van de Probos rondhoutenquête (De Groot, 2014). Middels deze enquête brengt Probos jaarlijks in beeld hoeveel rondhout er in het betreffende jaar in Nederland is verwerkt en geëxporteerd. Sinds 2006 wordt de bedrijven hierbij gevraagd aan te geven hoeveel rondhout zij met een FSC- en PEFC-certificaat hebben verwerkt. In de enquête worden de volgende sectoren onderscheiden: rondhoutzagerijen, producenten van houtvezel voor (met name) 'animal bedding', papier- en kartonproducenten, verduurzamers, producenten van houten (hei)palen en klompenmakers. De exporteurs van rondhout is gevraagd hoeveel Nederlands rondhout zij in 2013 met een FSC-certificaat hebben geëxporteerd. Om enig inzicht te geven in de benutting van het geogste hout uit het in Nederland FSC-gecertificeerde bos en in de toekomst mogelijk PEFC-gecertificeerde bos, is ook de houtoogst in 2013 in beeld gebracht via de gecertificeerde bouseigenaren.

Gezaagd hout en plaatmateriaal

Het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal wordt in de eerste plaats geïnventariseerd bij de leden van de brancheorganisaties die hun medewerking hebben verleend aan deze marktmeting, te weten: VVNH, EPV, Habin, VHN en NBvT. Daarnaast zijn er importerende bedrijven die niet zijn aangesloten bij een van deze brancheorganisaties. Deze bedrijven zijn geïdentificeerd met behulp van het overzicht van FSC- en PEFC-CoC-gecertificeerde bedrijven in Nederland. Ook leden van groepslicenties en individuele bedrijven die onderdeel zijn van een multisite certificaat zijn meegenomen. Verder is nog een aantal bedrijven in de meubelindustrie en interieurbouw benaderd en enkele bedrijven die vloeren produceren. Bedrijven die geen importeur blijken te zijn of lid zijn van een brancheorganisatie worden niet benaderd. Een voorbeeld van het inventarisatieformulier dat de bedrijven hebben ontvangen is opgenomen in bijlage 4.

¹⁰ Oldenburger, J., C. de Groot. 2014. *Afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013*. Stichting Probos, Wageningen.

¹¹ In 2011 was er nog geen Nederlands bos PEFC-gecertificeerd.

2.9 Papier en karton

In deze marktmeting is dezelfde methode gebruikt als voor het jaar 2011. Deze werkwijze is voorafgaand aan die marktmeting opgesteld in samenwerking met Patricia Dolman (PEFC Nederland) en Arjan Alkema (FSC Nederland) en verschilt van de marktmetingen in 2005 en 2008. Via de toen gehanteerde methode bleek geen volledige marktdekking te worden verkregen. Een aantal grote drukkerijen die zelf hun papier importeren bleek gecertificeerd papier te importeren zonder CoC-gecertificeerd te zijn. Het alleen benaderen van de CoC-gecertificeerde importeurs volstaat dus niet om het marktaandeel vast te stellen.

Pulp- en papierproductie in Nederland

De Nederlandse papier- en kartonproductie is tijdens deze marktmeting op dezelfde wijze als in de voorgaande marktmetingen in beeld gebracht. In samenwerking met de VNP zijn alle leden gevraagd naar de ingezette grondstof (houtpulp (cellulose), chips, rondhout) uit aantoonbaar duurzaam beheerd bos en oudpapier en is de CoC-gecertificeerde bedrijven gevraagd naar de hoeveelheid producten die met certificaat is geproduceerd en hoeveel daarvan op de Nederlandse markt is gebracht. Daarbij is, net als tijdens de voorgaande marktmetingen, ook gevraagd naar de hoeveelheid gerecyclede vezel die is ingezet voor de productie van papier en karton.

Import van papier en karton

Voor de import van papier en karton zijn de bedrijven benaderd die jaarlijks aan Papier Recycling Nederland (PRN) hun papierverbruik rapporteren. Dit zijn Nederlandse bedrijven die jaarlijks grote hoeveelheden papier en karton verwerken. Deze lijst is aangevuld met leden van de Vereniging Golfkarton en leden van de VNP die naast de pulp- en papierproductie in Nederland ook kant-en-klare producten importeren. Daarnaast zijn nog enkele importerende bedrijven die niet zijn aangesloten bij een van deze brancheorganisaties benaderd. Deze bedrijven zijn geïdentificeerd met behulp van het overzicht van FSC- en PEFC-CoC-gecertificeerde bedrijven in Nederland. Het gaat om drukkerijen, uitgeverijen van dag- en weekbladen, producenten van verpakkingen van papier en karton etc. Tijdens het opstellen van de vernieuwde werkwijze voor de marktmeting in 2011¹² is ook voorgesteld de buitenlandse producenten van papier en karton in de marktmeting te betrekken. In Europa en ook op wereldschaal is een beperkt aantal grote spelers (multinationals) verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de hoeveelheid papier en karton die in Nederland wordt geconsumeerd. Tijdens de marktmeting over het jaar 2011 is echter gebleken dat deze bedrijven slechts in beperkte mate bereid waren mee te werken aan de studie en indien ze bereid waren tot meewerken niet of slechts in beperkte mate in staat waren het in Nederland afgezette volume te specificeren. Daarom is er in de huidige marktmeting voor gekozen deze route niet opnieuw mee te nemen.

¹²

http://www.probos.nl/images/pdf/rapporten/Rap2011_Methode_voor_het_bepalen_van_het_aandeel_duurzaam_geproduceerd_hout_op_de_Nederlandse_markt.pdf

2.10 Respons

Tijdens deze marktmeting is de gerealiseerde marktdekking als respons gehanteerd. Deze marktdekking is berekend door per productgroep het totale (netto)¹⁵ geïmporteerde volume dat door de bedrijven is opgegeven te delen door het totale Nederlandse verbruik. De bedrijven is daarom niet alleen gevraagd naar het volume met een certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring, maar ook naar het totale volume per productgroep.

De doelstelling vooraf was minimaal 70% marktdekking voor de totaalvolumes primair hout en papier en karton te realiseren. Na het versturen van een herinnering op de verzonden enquête is een groot aantal bedrijven telefonisch benaderd. Hierbij is prioriteit gegeven aan de bedrijven waarvan uit voorgaande marktmetingen bekend is dat ze een groot volume gezaagd hout, plaatmateriaal, papier of karton vertegenwoordigen.

Tabel 2.1

Dekking markt per productgroep voor hout en papier en karton.

Productgroepen	Marktdekking
Hout	
Gezaagd naaldhout	>90%
Gezaagd tropisch loofhout	>90%
Gezaagd gematigd loofhout	>90%
Plaatmateriaal	>70%
Totaal	>80%
Papier en karton	
Grafisch papier	>90%
Krantenpapier	>90%
Hygiënisch papier	>90%
Verpakkingspapier en -karton	>50%
Totaal	>70%

Na veel inspanningen is een marktdekking van meer dan 80% voor hout en een marktdekking van meer dan 70% voor papier en karton gerealiseerd. Daarmee is de doelstelling gehaald. Tabel 2.3 laat echter wel zien dat de 70% marktdekking binnen de productgroep verpakkingspapier en -karton niet is gerealiseerd. Desondanks kunnen, op basis van de in beeld gebrachte volumes, betrouwbare uitspraken worden gedaan over het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerde primaire houtproducten op de Nederlandse markt.

2.11 Berekening van de volumes

Om het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout en papier en karton te kunnen berekenen moet ook het totale Nederlandse verbruik worden bepaald. Het Nederlandse verbruik van hout, papier en karton bestaat uit de som van de binnenlandse productie en de import minus de export van gezaagd hout, plaatmateriaal, ronde palen en papier en karton. De totale Nederlandse productie van primaire houtproducten is afgeleid uit de Probos-rondhoutenquête. Voor de gegevens over de totale productie van papier en karton is gebruikgemaakt van de statistieken die de VNP

¹⁵ Dit is de import minus het aandeel van deze import die weer is geëxporteerd.

jaarlijks publiceert. De cijfers over de import en export zijn afkomstig uit de CBS handelsstatistiek¹⁴ en de CEPI¹⁵ jaarcijfers. De marktaandeelen voor hout en papier en karton zijn afzonderlijk berekend.

$$\text{Nederlands hout- of papier- en kartonverbruik} = \text{Productie} + \text{Import} - \text{Export}$$

De cijfers die de basis vormen voor het berekende Nederlandse houtverbruik en het Nederlandse verbruik van papier en karton zijn opgenomen in bijlage 2.

2.12 Conversiefactoren

De totaalvolumes zijn voor hout omgerekend naar m³ rondhoutequivalenten (rhe) zonder schors. Dit is nodig om de verschillende productgroepen bij elkaar op te kunnen tellen en illustreert tegelijkertijd hoeveel hout uit het bos is gehaald. Een m³ rondhoutequivalent is de hoeveelheid rondhout die nodig is om een bepaalde hoeveelheid van een product te maken. De conversiefactor voor gezaagd naaldhout is bijvoorbeeld 1,35. Dit betekent dat er voor het verkrijgen van 1 m³ gezaagd naaldhout 1,35 m³ rondhout zonder schors nodig is en dat het resthout, (zaagsel, chips etc.) dat daarbij vrijkomt, wordt ingezet voor bijvoorbeeld de productie van papier of plaatmateriaal. Het overzicht van de gehanteerde conversiefactoren is te vinden in bijlage 1. Deze conversiefactoren zijn gelijk aan de conversiefactoren, zoals gebruikt in de marktstudie over 2011.

¹⁴ De CBS-handelsstatistieken voor hout en houtproducten voor het jaar 2013 vertoonden een aantal waarden die in dusdanig grote mate afweken van de waarden uit voorgaande jaren dat correctie noodzakelijk was. Daarom heeft Probos deze waarden net als in 2011 op basis van eigen inzicht en in overleg met de houtsector gecorrigeerd.

¹⁵ Confederation of European Paper Industries.

3 Resultaten hout

Allereerst worden hieronder de resultaten voor de totale markt van gezaagd hout en plaatmateriaal gepresenteerd. Vervolgens wordt ingegaan op de afzonderlijke productgroepen: rondhout, gezaagd naaldhout, gezaagd loofhout (tropisch en gematigd) en plaatmateriaal. Alle cijfers die betrekking hebben op de totale markt zijn weergegeven in m³ rondhoutequivalenten zonder schors (m³ rhes z.s.).

De cijfers voor de productgroepen die in de paragrafen 3.3 tot en met 3.7 worden behandeld, zijn vermeld in product kubieke meters. Dat wil zeggen respectievelijk m³ rondhout, m³ gezaagd hout en m³ plaatmateriaal.

Het rondhout is in de marktmeting opgenomen om te laten zien op welke manier het rondhout uit het Nederlandse FSC gecertificeerde bos als verwerkt product in de markt wordt gezet, hetzij in ons land, hetzij in het buitenland. Bij de verwerking van gecertificeerd rondhout gaat het om gezaagd hout dat als bouw-, tuin- en verpakkingshout op de binnenlandse markt komt en om pulp dat door Nederlandse papierfabrieken wordt verwerkt. Daarnaast zijn producten, die als rondhoutproduct in de markt worden gezet, meegenomen; denk aan rasterpalen en heipalen.

Bij de presentatie van de resultaten dienen vooraf de volgende opmerkingen te worden gemaakt:

- Export is in de cijfers verdisconteerd. De gepresenteerde cijfers hebben betrekking op het Nederlandse verbruik. Het betreft dus alleen gezaagd hout, ronde palen en plaatmateriaal die op de Nederlandse markt zijn gebracht. Export is reeds op dit volume in mindering gebracht.
- Berekening marktaandeel voor de totale markt. De benaderde bedrijven is dit jaar gevraagd ook het totale volume hout op te geven dat zij in 2013 hebben geïmporteerd en op de Nederlandse markt hebben gebracht. De meeste bedrijven hebben aan dit verzoek voldaan. Op basis van deze informatie is het mogelijk te bepalen welk gedeelte van het totale Nederlandse houtverbruik via de marktmeting in beeld is gebracht. Uiteindelijk is via de bedrijven, die gegevens hebben aangeleverd, een marktdekking van 88% gerealiseerd en is de aanname gerechtvaardigd dat het marktaandeel binnen de respons ook aangehouden kan worden voor het niet in beeld gebrachte volume.

3.1 Aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013

In 2013 is een volume van 3.771.000 m³ rhe aantoonbaar duurzaam geproduceerde primair hout (gezaagd hout en ronde palen) en plaatmateriaal op de Nederlandse markt gebracht. Dit volume vertegenwoordigt 74,0% van het totale Nederlandse verbruik aan primair hout¹⁶ en plaatmateriaal. In 2011 bedroeg het marktaandeel 65,7%. Het aandeel aantoonbaar

Tabel 3.1

Het totaal volume duurzaam geproduceerde primair hout¹⁷ en plaatmateriaal dat in 2013 en 2011 op de Nederlandse markt is gebracht (in m³ rhe).

		FSC	PEFC	Totaal	In %
Totaal	Totale markt 2013^{*18}			5.098.000	
	Met certificaat 2013	2.083.000	1.688.000	3.771.000	74,0%
	Totale markt 2011			5.877.000	
	Met certificaat 2011	1.395.000	2.468.000	3.863.000	65,7%
Gezaagd naaldhout	Totale markt 2013			2.688.000	
	Met certificaat 2013	1.120.000	1029.000	2.149.000	80,0%
	Met certificaat 2011	806.000	1.768.000	2.574.000	85,9%
Gezaagd tropisch hardhout	Totale markt 2013			388.000	
	Met certificaat 2013	157.000	0	157.000	40,4%
	Met certificaat 2011	209.000	0	209.000	39,0%
Gezaagd gematigd loofhout	Totale markt 2013			213.000	
	Met certificaat 2013	25.700	18.300	44.000	20,7%
	Met certificaat 2011	4.000	67.000	71.000	22,8%
Plaatmateriaal	Totale markt 2013			1.763.000	
	Met certificaat 2013	777.000	630.000	1.407.000	79,8%
	Met certificaat 2011	357.000	626.000	983.000	51,0%
Paalhout	Totale markt 2013			46.000	
	Met certificaat 2013	3.000	12.000	15.000	32,9%
	Met certificaat 2011	19.000	7.000	26.000	24,6%

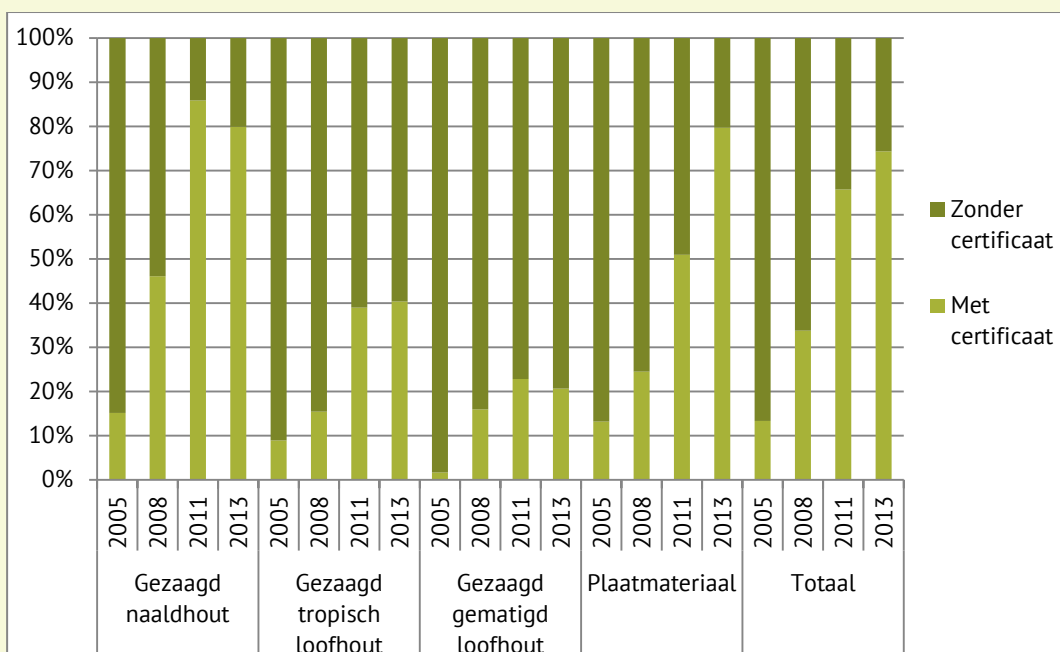
duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt is dus verder toegenomen. Daarbij moet worden opgemerkt dat het volume MTCS nog niet in deze cijfers is verwerkt, omdat dit in 2013 nog niet als aantoonbaar duurzaam was geaccepteerd binnen het duurzaam inkoopbeleid. Indien MTCS wel als aantoonbaar duurzaam zou zijn meegenomen, dan zou het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013 76,3% zijn geweest.

¹⁶ Gezaagd hout en ronde palen.

¹⁷ Gezaagd hout en ronde palen.

¹⁸ De cijfers voor de "totale markt" zijn gebaseerd op de jaarlijkse Probos/CBS productie- en handelsstatistieken voor hout- en papierproducten.

In tabel 3.1 staan de volumes per productgroep en per certificatiesysteem vermeld. Ter vergelijking zijn ook de resultaten uit 2011 in de tabel opgenomen, in de rijen “Met certificaat 2011”. De ontwikkeling van het marktaandeel duurzaam geproduceerd hout verschilt sterk tussen de verschillende productgroepen. Het marktaandeel duurzaam geproduceerde hout binnen het plaatmateriaal is aanzienlijk gestegen (29 procentpunt). Daarnaast is het marktaandeel binnen het gezaagd tropisch loofhout en paalhout met respectievelijk 1,4 procentpunt en 8,3 procentpunt toegenomen. Wat echter het meest opvalt is de daling van het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen het gezaagd naalddhout (-5,9 procentpunt) en het gezaagd gematigd loofhout (-2,1 procentpunt).

Figuur 3.1

De verhouding tussen het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerde primair hout¹⁹ en plaatmateriaal per productgroep en het overige volume op de Nederlandse markt in 2005, 2008, 2011 en 2013.

¹⁹ Gezaagd hout (exclusief ronde palen).

In tabel 3.2 zijn de gegevens van tabel 3.1 omgerekend naar percentages per certificatiesysteem voor duurzaam bosbeheer. In 2013 was 40,9% van het in Nederland verbruikte volume gezaagd hout en plaatmateriaal voorzien van een FSC-certificaat en 33,1% van een PEFC-certificaat. Er was in 2013 dus nog ca. 26% niet aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt. Indien MTCS zou zijn meegenomen als aantoonbaar duurzaam geproduceerd dan zou het aandeel van PEFC 35,5% zijn geweest.

Tabel 3.2

Het procentueel aandeel per certificatiesysteem met de status duurzaam binnen het inkoopbeleid in het totale volume primair hout en plaatmateriaal dat in 2013 in Nederland is verbruikt. Onderstaande cijfers hebben betrekking op het hout en plaatmateriaal dat met certificaat voor duurzaam bosbeheer geïmporteerd is.

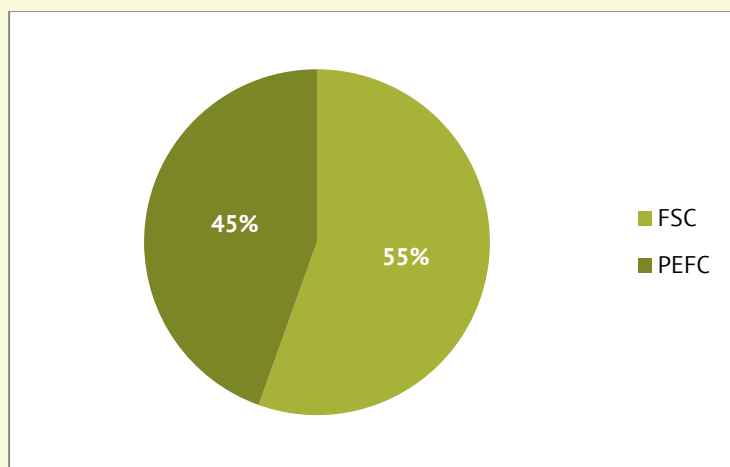
FSC	40,9%
PEFC	33,1%
Totaal	74,0%

Binnen het totale in 2013 op de Nederlandse markt gebrachte volume aantoonbaar duurzaam geproduceerde primaire houtproducten (excl. papier en karton) is het aandeel PEFC 45% en het aandeel FSC 55%(zie figuur 3.2). Indien MTCS zou zijn meegenomen als aantoonbaar duurzaam geproduceerd dan bedroeg het aandeel van PEFC 46% en dat van FSC dus 54%. In 2011 had FSC nog een aandeel van 36% en was het aandeel van PEFC 64%. Er heeft dus een opmerkelijke verschuiving tussen de certificatiesystemen plaatsgevonden. Voor deze verschuiving zijn in ieder geval de volgende twee oorzaken aan te wijzen:

Ten eerste is het aandeel aantoonbaar duurzaam binnen het door de emballage-industrie geïmporteerde en toegepaste volume gezaagd naalddhout en gematigd loofhout afgenomen. Dit gaat met name ten koste van het volume met een PEFC-certificaat. De afname van het aandeel aantoonbaar duurzaam binnen de emballage-industrie is mogelijk het gevolg van het feit dat vanaf 2013 alle leden van Nederlandse Emballage- en Palletindustrie Vereniging (EPV) CoC zijn gecertificeerd. Deze CoC certificering houdt onder andere in dat het met een certificaat voor duurzaam bosbeheer geïmporteerde volume beter wordt geadmistreerd en dat bedrijven als gevolg daarvan dit volume nauwkeuriger in beeld hebben en daarnaast voorzichtiger zijn met het geven van schattingen van het volume dat niet via de CoC is gelopen. Tijdens de voorgaande marktmeting over 2011 waren er veel minder CoC gecertificeerde bedrijven binnen de emballage-industrie. Het is dus de vraag of de daling in het marktaandeel tussen 2011 en 2013 het gevolg is van het daadwerkelijk minder importeren van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout of het gevolg is van het voorzichtiger inschatten van het geïmporteerde volume.

De daling van het marktaandeel binnen de emballage-industrie en de verschuiving in de verhouding FSC/PEFC is ook het gevolg van het sluiten van een productielocatie bij een EPV lid dat in 2011 verantwoordelijk was voor de import van een groot volume PEFC- gecertificeerd hout. Het importvolume van dit EPV lid valt als gevolg daarvan automatisch lager uit.

Ten tweede is deze verschuiving het gevolg van het feit dat importeurs ervoor kiezen geen dubbele voorraden (zowel FSC als PEFC) aan te houden en in plaats daarvan kiezen voor één voorraad van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout. Daarbij valt de keuze blijkbaar op FSC. Een analyse van de resultaten uit de VVNH monitoring laat zien dat deze verschuiving al in 2012 is ingezet.

Figuur 3.2

Het aandeel FSC en PEFC binnen het totale volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd primair hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013.

3.2 Volume met legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt in 2013

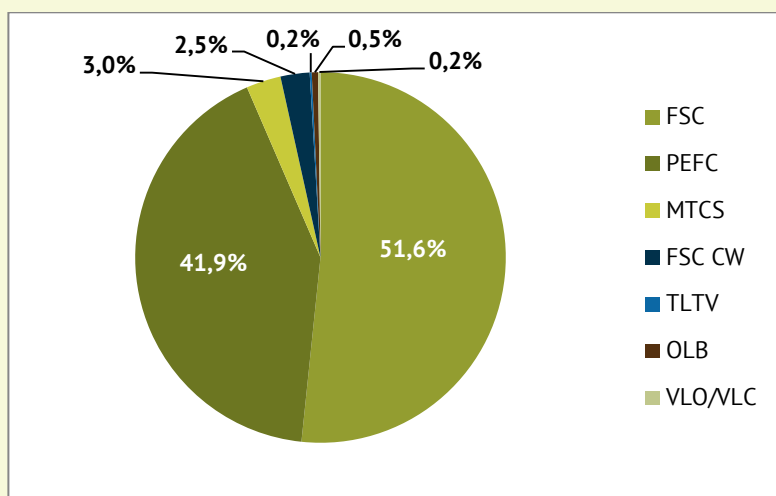
Op basis van de tijdens deze marktmeting verzamelde gegevens kan worden gesteld dat in 2013 een volume van 4.033.000 m³ rde primair hout en plaatmateriaal met een certificaat voor duurzaam bosbeheer of een legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt is gebracht (tabel 3.3); dit is 79,1% van het totale Nederlandse verbruik van primair hout en plaatmateriaal. Bijna 94% van dit volume bestaat uit het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd (FSC en PEFC (exclusief MTCS)). Naast het FSC- en PEFC-gecertificeerde hout is er ook een volume van 262.000 m³ rde met één van de andere legaliteitsverklaringen of certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer met de status legaal (PEFC MTCS, OLB, TLTV, VLO/VLC of FSC CW) op de Nederlandse markt gebracht (tabel 3.3 en figuur 3.3). Binnen het volume dat is voorzien van legaliteitsverklaringen of certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer met de status legaal (PEFC MTCS), zijn PEFC MTCS en FSC Controlled Wood het belangrijkste.

Tabel 3.3

Het totaal volume primair hout en plaatmateriaal dat in 2013 met een certificaat voor duurzaam bosbeheer of een legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt is gebracht (in m³ rhe)²⁰.

		FSC	PEFC	MTCS	TLTV	OLB	VLO/VLC	FSC CW	Totaal	Aandeel
Totaal	Totale markt 2013								5.098.000	
	Met certificaat 2013	2.083.000	1.688.000	122.000	7.000	22.000	9.000	102.000	4.033.000	79,1%
	Totale markt 2011								5.877.000	
	Met certificaat 2011	1.395.000	2.468.000	78.000	7.000	20.000	1.000	126.000	4.095.400	69,7%
Gezaagd naaldhout	Totale markt 2013								2.688.000	
	Met certificaat 2013	1.120.000	1.029.000	0	0	0	0	8.000	2.088.000	80,3%
	Totale markt 2011								2.996.000	
	Met certificaat 2011	806.000	1.768.000	0	0	0	0	82.000	2.656.000	88,7%
Gezaagd tropisch loofhout	Totale markt 2013								388.000	
	Met certificaat 2013	157.000		99.000	6.000	11.000	9.000	2.000	284.000	73,3%
	Totale markt 2011								536.000	
	Met certificaat 2011	209.000	0	38.000	6.000	11.000	1.000	1.000	266.000	49,5%
Gezaagd gematigd loofhout	Totale markt 2013								213.000	
	Met certificaat 2013	25.700	18.300	0	0	0	0	3.000	47.000	21,9%
	Totale markt 2011								313.000	
	Met certificaat 2011	4.000	67.300	0	0	0	0	7.100	78.400	25,0%
Plaatmateriaal	Totale markt 2013								1.763.000	
	Met certificaat 2013	777.000	630.000	23.000	1.000	10.000	0	89.000	1.530.000	86,8%
	Totale markt 2011								1.927.000	
	Met certificaat 2011	357.000	626.000	41.000	1.000	9.000	0	36.000	1.070.000	55,5%
Paalhout	Totale markt 2013								46.000	
	Met certificaat 2013	3.000	12.000	0	0	0	0	0	15.000	32,9%
	Totale markt 2011								105.000	
	Met certificaat 2011	19.000	7.000	0	0	0	0	0	26.000	24,6%

²⁰ Als gevolg van afronding kan het totaal voor het jaar 2011 afwijken van de som uit de kolommen.

Figuur 3.3

Aandelen van de verschillende certificatiesystemen en legaliteitsverklaringen binnen het totaal volume primair hout²¹ en plaatmateriaal dat in 2013 met een certificaat voor duurzaam bosbeheer of een legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt is gebracht.

²¹ Gezaagd hout en ronde palen.

3.3 Rondhout uit het Nederlandse bos

Het gecertificeerde Nederlandse bosareaal was in 2013 iets meer dan 169.000 hectare. Daarmee is circa 45% van het Nederlandse bosoppervlak gecertificeerd. Dit is een lichte stijging ten opzicht van 2011. Dit FSC-gecertificeerde bos is in eigendom van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Kroondomein het Loo en een grote groep van kleinere particuliere boseigenaren en gemeenten onder het groeps-certificaat van de Unie van Bosgroepen. In 2013 was er nog geen PEFC-gecertificeerd bos in Nederland. De Nederlandse FSC-gecertificeerde boseigenaren hebben in 2013 in totaal 538.000 m³ rondhout zonder schors (z.s.) geoogst (tabel 3.4). Hiervan is volgens de boseigenaren circa 375.000 m³ z.s. met certificaat verkocht. Dit is 70% van de totale oogst uit Nederlands FSC bos, 15 procentpunt hoger dan in 2011. Binnen het naaldhout is het aandeel dat verkocht is met FSC certificaat, hoger (80%) dan binnen het loofhout (49%).

Tabel 3.4

Oogst van rondhout uit het Nederlandse FSC bos in 2013 (in m³ zonder schors).

	Totaal	Met FSC certificaat	Aandeel
Naaldhout	360.000	290.000	80%
Loofhout	177.000	86.000	49%
Totaal	538.000	375.000	70%

3.3.1 Export en verwerking van FSC-hout uit het Nederlandse bos

Uit analyse van de resultaten uit de Probos rondhoutenquête volgt dat in 2013 198.000 m³ z.s. van de geoogste hoeveelheid hout uit het Nederlandse FSC-bos is geëxporteerd, oftewel 37% van het totale oogstvolume. Van dit exportvolume is 75% (149.000 m³ z.s.) met een FSC-certificaat verkocht. Circa 340.000 m³ z.s. is afgezet bij Nederlandse rondhoutverwerkende bedrijven. Hiervan is 67% (226.000 m³ z.s.) aan deze bedrijven geleverd met een FSC-certificaat (66% als zaaghout en 25% als vezelhout). Het overige deel wordt gebruikt voor de productie van bijvoorbeeld palen, klompen en brandhout. Van deze 226.000 m³ z.s. rondhout is ca. 23% (53.000 m³ z.s.) met CoC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht.

Van de 538.000 m³ z.s. (waarvan 70% met FSC-certificaat) rondhout die afkomstig is uit het Nederlandse FSC-bos, is dus uiteindelijk slechts 53.000 m³ z.s. (ca. 10%) met een FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht. De rest van het volume is geëxporteerd (198.000 m³ z.s. waarvan 75% met FSC-certificaat) of zonder certificaat op de Nederlandse markt terechtgekomen (287.000 m³ z.s.).

3.3.2 In Nederland geproduceerd FSC- en PEFC-hout

In de Probos-rondhoutenquête wordt sinds 2006 gevraagd naar het volume rondhout dat afkomstig is uit FSC- of PEFC-gecertificeerd bos in binnen- en buitenland. Daarnaast wordt gevraagd hoeveel gezaagd hout er met een FSC- of PEFC CoC-certificaat wordt verkocht. In totaal zijn er 30 actieve Nederlandse rondhoutverwerkende bedrijven die in het bezit zijn van een CoC-certificaat van FSC en/of PEFC. Daarvan zijn er 13 dubbel gecertificeerd (zowel FSC als PEFC), 13 bedrijven hebben alleen een CoC van FSC en 4 bedrijven enkel een CoC van PEFC.

Gezaagd hout

De 17 Nederlandse rondhoutzagerijen met een FSC CoC-certificaat hebben in 2013 ca. 171.000 m³ z.s. rondhout met FSC-certificaat verwerkt. 95% Van dit volume is afkomstig uit het Nederlandse FSC-bos de rest van het volume is geïmporteerd. Van deze 171.000 m³ z.s. is 30% uiteindelijk als product met het FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht nl. 37.000 m³ als gezaagd naaldhout (50.000 m³ rhe z.s.) en 1.600 m³ als gezaagd loofhout (2.300 m³ rhe z.s.). De 9 Nederlandse rondhoutzagerijen met een PEFC CoC-certificaat hebben in 2013 ca. 49.000 m³ z.s. rondhout met PEFC-certificaat verwerkt. Dit volume bestaat voor 77% uit naaldhout en 23% loofhout en is volledig uit het buitenland afkomstig. Uiteindelijk is ongeveer 3.400 m³ gezaagd hout (4.500 m³ rhe z.s.) met CoC-certificaat van PEFC op de Nederlandse markt gebracht.

De hierboven genoemde volumes gezaagd naaldhout en loofhout zijn toegevoegd aan het Nederlandse houtverbruik in 2013 en dus meegenomen in de cijfers voor gezaagd naaldhout en loofhout in tabel 3.1.

Paalhout

De Nederlandse CoC-gecertificeerde leveranciers van heipalen, ronde en/of gekloofde houten palen hebben in 2013 3.000 m³ z.s. met een FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Daarnaast hebben zij 12.000 m³ z.s. (hei)palen verkocht met PEFC-certificaat.

Papierhout

De enige Nederlandse papierproducent die rondhout en chips verwerkt, heeft in 2013 ongeveer 14.000 m³ rondhout z.s. uit Nederlands FSC-bos verwerkt. Hiervan is ca. 4.000 m³ z.s. met een FSC-certificaat op de markt gebracht. Dit volume is niet toegevoegd aan tabel 3.1, maar is opgenomen in paragraaf 4.1 bij de verwerkte hoeveelheid pulp.

3.4 Gezaagd naaldhout²²

In 2013 is er 1.592.000 m³ aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd naaldhout op de Nederlandse markt gebracht (tabel 3.5). Het marktaandeel duurzaam geproduceerd gezaagd naaldhout is gedaald van 85,9% naar 80,0%. Deze daling wordt met name veroorzaakt door een afname van het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd naaldhout dat is geïmporteerd ten behoeve van de emballage-industrie.

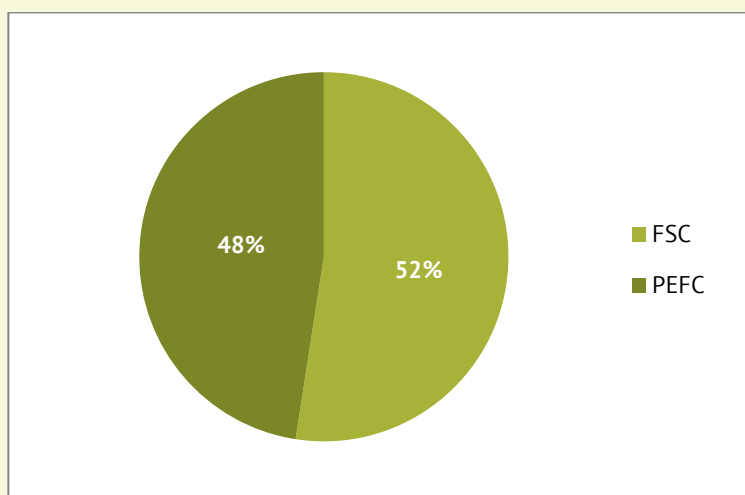
Tabel 3.5

Het aandeel van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer binnen het gecertificeerde gezaagd naaldhout in 2013 (in m³ gezaagd hout).

FSC	830.000
PEFC	762.000
Totaal	1.592.000

²² Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

Binnen het totale volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd naaldhout is 52% voorzien van het FSC-certificaat en 48% is voorzien van een PEFC-certificaat. Deze verhouding tussen FSC en PEFC is sterk gewijzigd ten opzichte van 2011. Destijds was 69% van het volume voorzien van een PEFC-certificaat en 31% van een FSC-certificaat. Zie paragraaf 3.1 voor mogelijke verklaringen voor deze verschuiving.

Figuur 3.4

De aandelen van de verschillende certificaten voor duurzaam bosbeheer binnen het volume gecertificeerd gezaagd naaldhout.

3.5 Gezaagd tropisch hardhout²³

In 2013 is er in Nederland 86.000 m³ gezaagd tropisch hardhout met een certificaat voor duurzaam bosbeheer op de markt gebracht. Zoals eerder vermeld is het volume MTCS hier buiten beschouwing gelaten, omdat MTCS in 2013 nog niet was toegelaten tot het duurzaam inkoopbeleid van Nederlandse overheid. Het volledige volume is dan ook voorzien van een FSC-certificaat. Het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout is gestegen van 39,0% naar 40,4%. Indien MTCS wel zou zijn meegenomen dan bedroeg het marktaandeel 66%. De beperkte toename van het aandeel aantoonbaar duurzaam binnen de productgroep gezaagd tropisch hardhout wordt onder andere veroorzaakt doordat verschillende bedrijven failliet zijn gegaan/hun FSC-certificaat (tijdelijk) hebben verloren. Zo is bijvoorbeeld als gevolg van de disassociatie van de Danzer Groep door FSC²⁴, het aanbod van FSC-gecertificeerd hout uit Afrika afgenomen.

Tabel 3.6

Onderverdeling naar certificatiesysteem voor duurzaam bosbeheer voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout in 2013 (in m³ gezaagd hout).

FSC	86.000
PEFC	0
Totaal	86.000

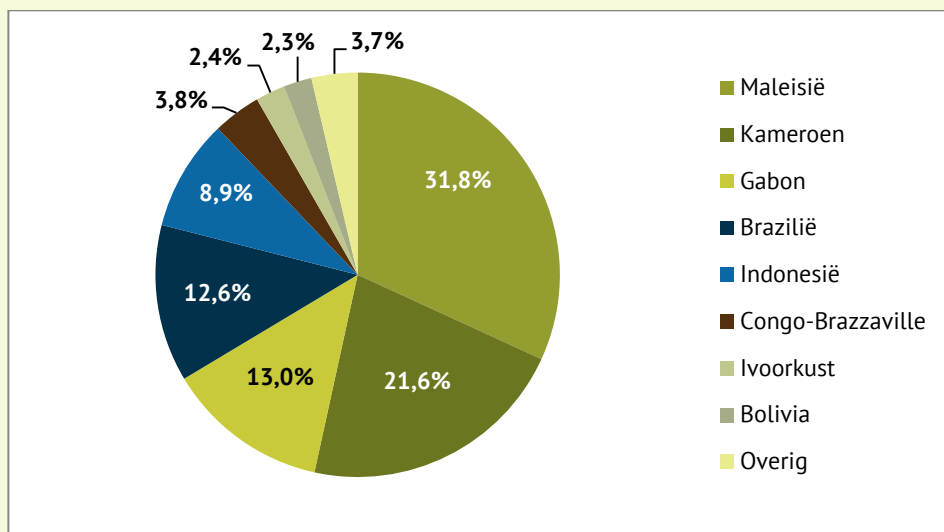
Land van herkomst

Tijdens deze marktmeting is alle tropisch hardhoutimporterende bedrijven gevraagd naar de landen van herkomst van het hout. Hierbij is een marktdekking van meer dan 95% bereikt.

De verdeling van het totale volume gezaagd tropisch hardhout (met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring) is weergegeven in figuur 3.5. Net als in 2011, is Maleisië ook in 2013 het belangrijkste land van herkomst van al het gezaagd tropisch hardhout dat in 2013 door Nederlandse bedrijven is geïmporteerd. Dit aandeel is echter wel gedaald, van 40,7% in 2011 naar 31,8% in 2013. Wat verder opvalt is de stijging van het aandeel van Gabon binnen de import. In 2013 was dit 13% van het totaal tegenover 3,4% in 2011. De daling van het marktaandeel van Maleisië en de groei bij bijvoorbeeld Gabon wordt veroorzaakt door het feit dat tijdens de marktmeting over 2013 meer inzicht is verkregen in de houtstroom die vanuit Afrika via Zuidoost-Azië naar Nederland komt. Dit Afrikaanse hout wordt in Maleisië en Indonesië verwerkt tot kozijnhout en vervolgens naar onder andere Nederland geëxporteerd.

²³ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

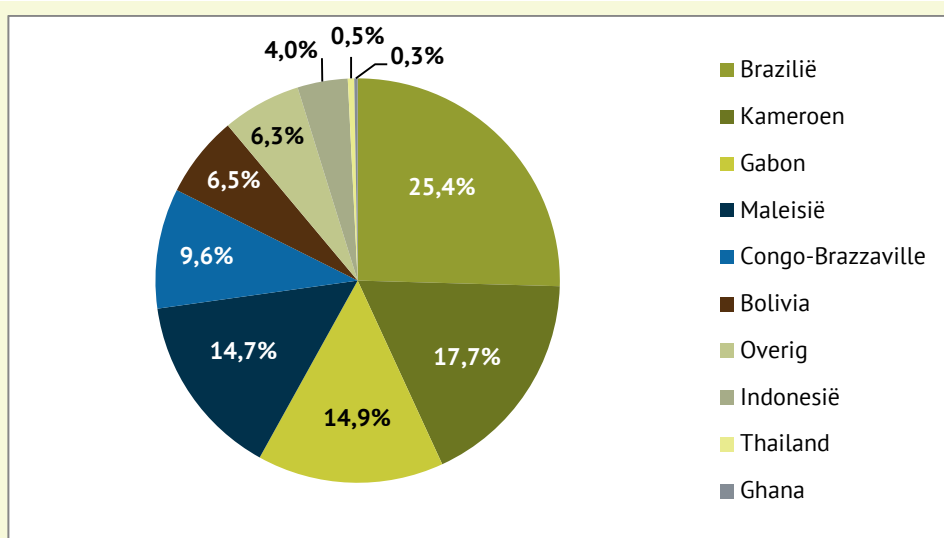
²⁴ <https://ic.fsc.org/newsroom.9.386.htm>

Figuur 3.5

Land van herkomst van het totale volume gezaagd tropisch hardhout in 2013 (met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring).

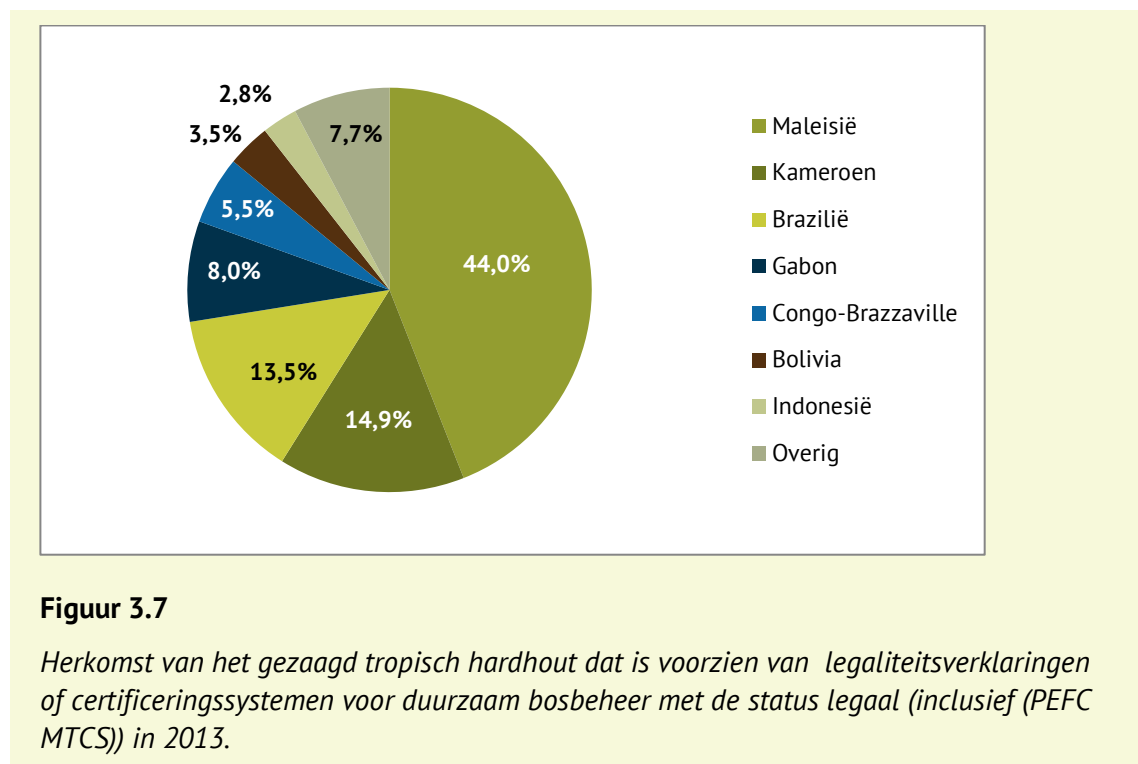
Figuur 3.6 toont de landen van herkomst van het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout dat in 2013 door Nederlandse bedrijven is geïmporteerd. Brazilië (25,4%) is Kameroen (17,7%) gepasseerd als belangrijkste land van herkomst van het aantoonbaar duurzaam geproduceerde tropisch hardhout. Na Brazilië en Kameroen zijn Gabon (14,9%) en Maleisië (14,7%) de belangrijkste landen. Opvallend is ook de stijging van het percentage duurzaam geproduceerd hout uit Bolivia, van 1,8% in 2011 naar 6,5% in 2013.

Figuur 3.6

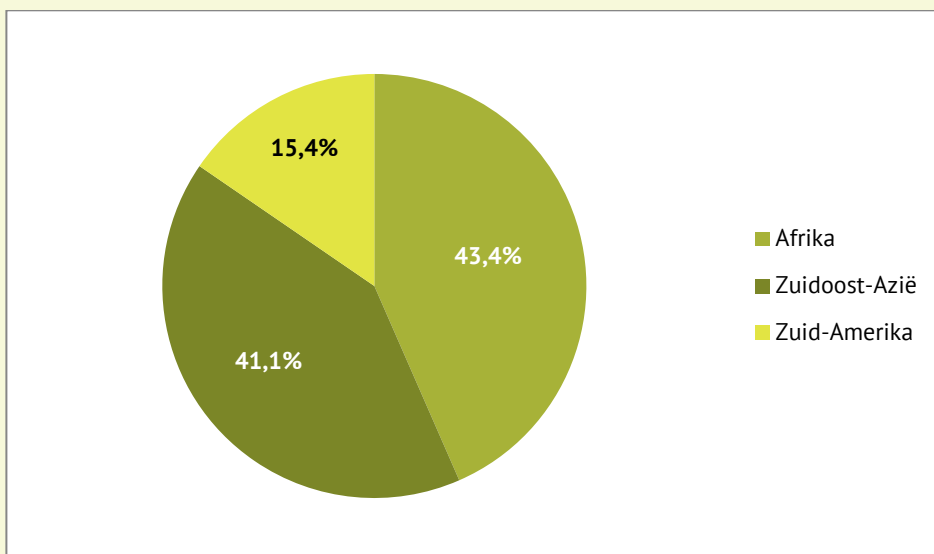
Herkomst van het aantoonbaar duurzaam geproduceerde gezaagd tropisch hardhout in 2013.

In figuur 3.7 is de herkomst van het gezaagd tropisch hardhout dat is voorzien van een legaliteitsverklaringen of certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer met de status legaal (inclusief (PEFC MTCS)). Het merendeel van dit hout komt uit Maleisië (44,0%), waarvan 80% MTCS, 18% FSC en 2% TLTV. Met 14,9% volgt Kameroen op ruime afstand, waarvan 63% FSC, 30% OLB en 7% TLTV.

Regio van herkomst

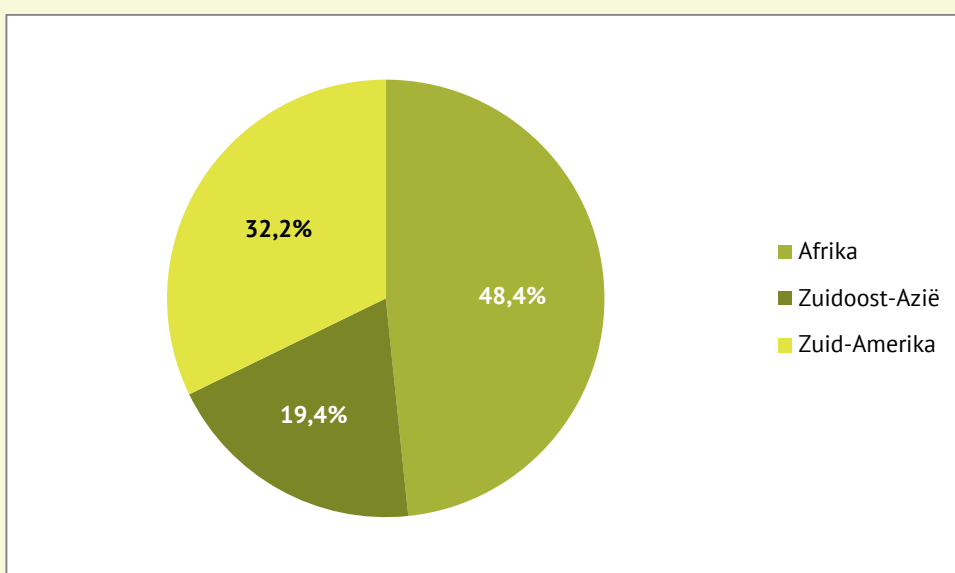
Afrika en Zuidoost-Azië zijn de belangrijkste herkomstregio's van het in 2013 door Nederlandse bedrijven geïmporteerde volume gezaagd tropisch hardhout (figuur 3.8). Zuid-Amerika volgt op ruime afstand met een aandeel van 15,4% binnen het totaal. Ten opzichte van 2011 valt vooral op dat Afrika (36% in 2011) als herkomstregio in 2013 een groter aandeel inneemt binnen de totale import van gezaagd tropisch hardhout. Dit is ten koste gegaan van het aandeel uit Zuidoost-Azië (53% in 2011).

Figuur 3.8

Verdeling van het totale volume (met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring) geïmporteerd gezaagd tropisch hardhout in 2013 naar herkomstregio.

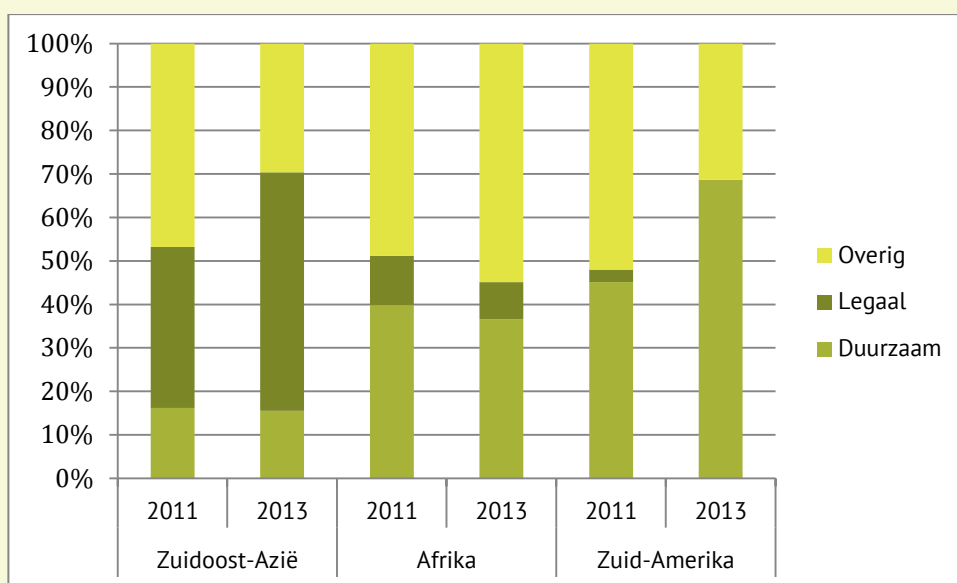
Van het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hout dat in 2013 door Nederlandse bedrijven is geïmporteerd, is ruim 48% afkomstig uit Afrika (figuur 3.9). Het marktaandeel van Zuidoost-Azië (19,4%) ligt binnen het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd dus een stuk lager dan binnen het totale volume (zie figuur 3.8).

Figuur 3.9

Verdeling van het aantoonbaar duurzaam geproduceerde volume geïmporteerd gezaagd tropisch hardhout in 2013 naar herkomstregio.

Wanneer wordt gekeken naar de verdeling van het importvolume uit de verschillende regio's over aantoonbaar duurzaam, voorzien van legaliteitsverklaringen of certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer met de status legaal (inclusief (PEFC MTCS)) en het resterende volume, dan valt op dat 55% van het uit Afrika geïmporteerde volume gezaagd tropisch hardhout zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring wordt geïmporteed (figuur 3.10). Dit aandeel was in 2011 nog 49%. Het in 2013 uit Zuid-Amerika geïmporteerde volume gezaagd tropisch hardhout, is grotendeels aantoonbaar duurzaam geproduceerd (69%). Vanuit Zuidoost-Azië is het aandeel hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer ongeveer stabiel gebleven. Het hout dat met een legaliteitsverklaring is geïmporteed is echter sterk gegroeid. Dit met name in het voordeel van hout dat is voorzien van het PEFC- (MTCS)-certificaat. Daarvan is het marktaandeel binnen het totale volume gezaagd tropisch hardhout toegenomen van 14,1% in 2011 naar 25,8% in 2013.

Figuur 3.10

Verdeling van de volumes aantoonbaar duurzaam geproduceerd, voorzien van legaliteitsverklaringen of certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer met de status legaal (inclusief (PEFC MTCS)) en het resterende aandeel (zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring) binnen het totale volume uit de herkomstgebieden van het geïmporteerde gezaagd tropisch hardhout in 2011 en 2013.

3.6 Gezaagd gematigd loofhout²⁵

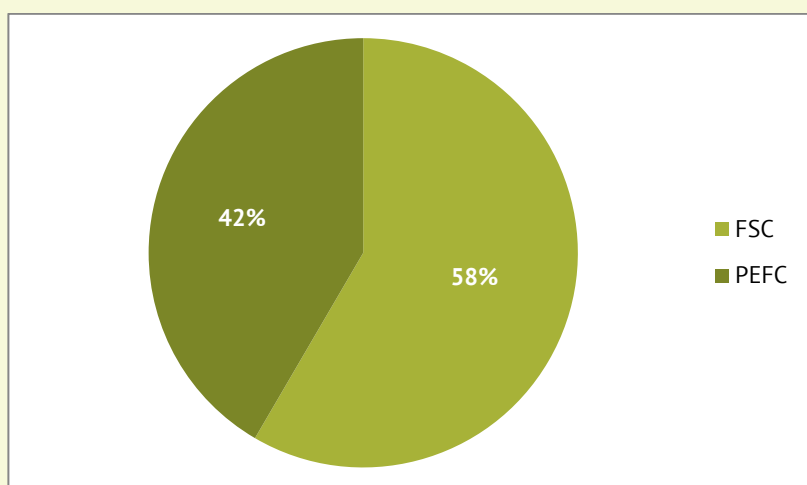
In 2013 is er 31.000 m³ aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd gematigd loofhout op de Nederlandse markt gebracht. Dit volume vertegenwoordigt een marktaandeel van 18,3% binnen het totale Nederlandse verbruik van gezaagd gematigd loofhout, een forse daling van 4,6 procentpunt ten opzichte van 2011. Daarmee blijft het marktaandeel nog steeds ver achter bij de marktaandelen die binnen de overige productgroepen worden gerealiseerd. Het grootste deel van het volume aantoonbaar duurzaam (58%) was voorzien van een FSC-certificaat (tabel 3.7 en figuur 3.11).

²⁵ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

Tabel 3.7

Onderverdeling naar certificatiesysteem voor duurzaam bosbeheer voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd gematigd loofhout in 2013 (in m³ gezaagd hout).

FSC	18.000
PEFC	13.000
Totaal	31.000

Figuur 3.11

Aandelen van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd gematigd loofhout, dat in 2013 op de Nederlandse markt is gebracht.

3.7 Plaatmaterialen²⁶

In 2013 is er in totaal 889.000 m³ aantoonbaar duurzaam geproduceerd plaatmateriaal (tropisch en niet-tropisch) op de Nederlandse markt gebracht (tabel 3.8). Dit volume komt overeen met 79,7% van het totale Nederlandse verbruik van plaatmateriaal in 2013. Dat is een aanzienlijke toename ten opzichte van 2011 toen het marktaandeel nog 51% bedroeg. Van het in 2013 geïmporteerde aantoonbaar duurzaam geproduceerde plaatmateriaal had 55% een FSC-certificaat en 45% een PEFC-certificaat (figuur 3.12).

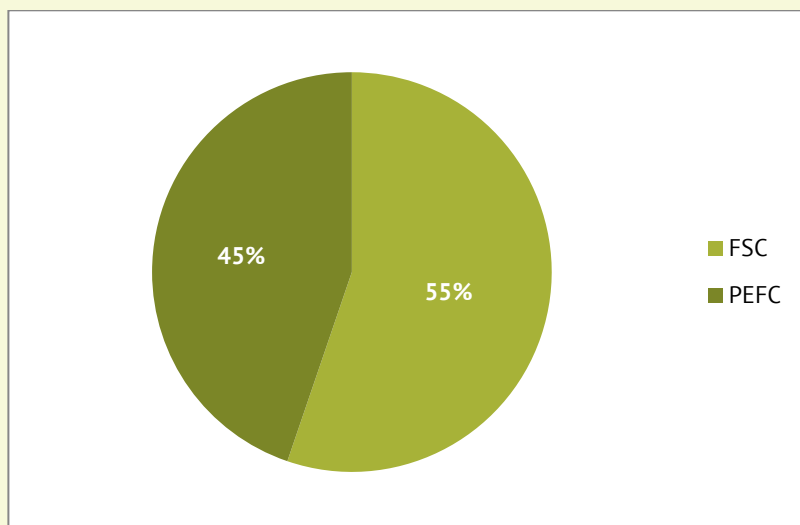
Tabel 3.8

Onderverdeling van het aantoonbaar duurzaam geproduceerd plaatmateriaal naar certificatiesysteem voor duurzaam bosbeheer, onderverdeeld naar tropisch plaatmateriaal en overige platen in 2013 (in m³ plaatmateriaal).

		FSC	PEFC	Totaal	In %
Plaatmateriaal totaal	Totaal			1.116.000	
	Met certificaat	491.000	398.000	889.000	79,7%
Tropisch tri- of multiplex	Totaal			102.000	
	Met certificaat	63.000	0	63.000	62,4%
Overige platen (niet-tropisch)	Totaal			1.014.000	
	Met certificaat	428.000	398.000	826.000	81,5%

*Het volume PEFC is exclusief het Maleisische certificatiesysteem MTCS.

²⁶ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

Figuur 3.12

Aandelen van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd plaatmateriaal (tropisch en niet-tropisch), dat in 2013 op de Nederlandse markt is gebracht.

3.7.1 Tropisch plaatmateriaal²⁷

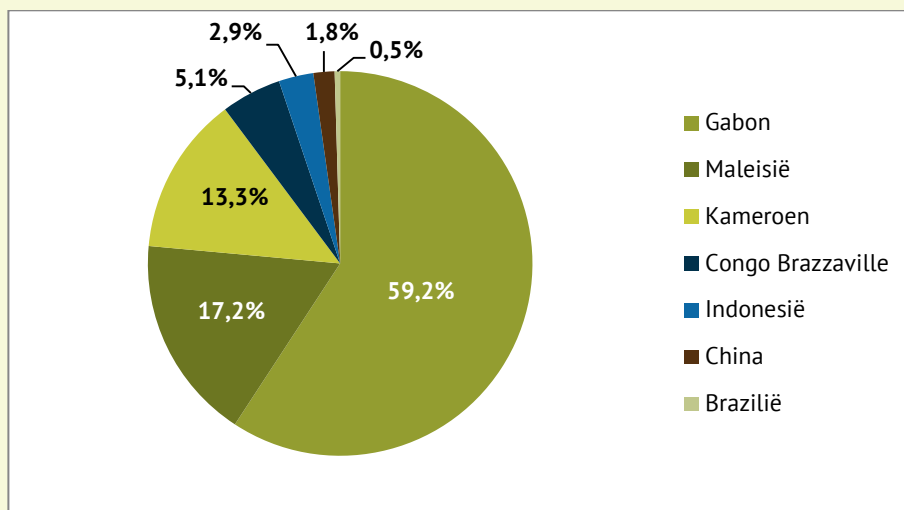
Van het totale volume plaatmateriaal dat in 2013 op de Nederlandse markt is gekomen bestond iets meer dan 9% uit tropisch tri- en multiplex. Daarvan is 62,4% aantoonbaar duurzaam geproduceerd (63.000 m³). Het volledige volume aantoonbaar duurzaam tropisch tri- en multiplex is voorzien van een FSC COC-certificaat.

Land van herkomst

Binnen deze marktmeting is alleen van het geïmporteerde tropische plaatmateriaal gevraagd naar het land van herkomst. Van het totale geïmporteerde volume plaatmateriaal is Gabon met 59,2% verreweg het belangrijkste land van herkomst (figuur 3.13). Binnen het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd is dit aandeel met 82,3% nog groter (figuur 3.14).

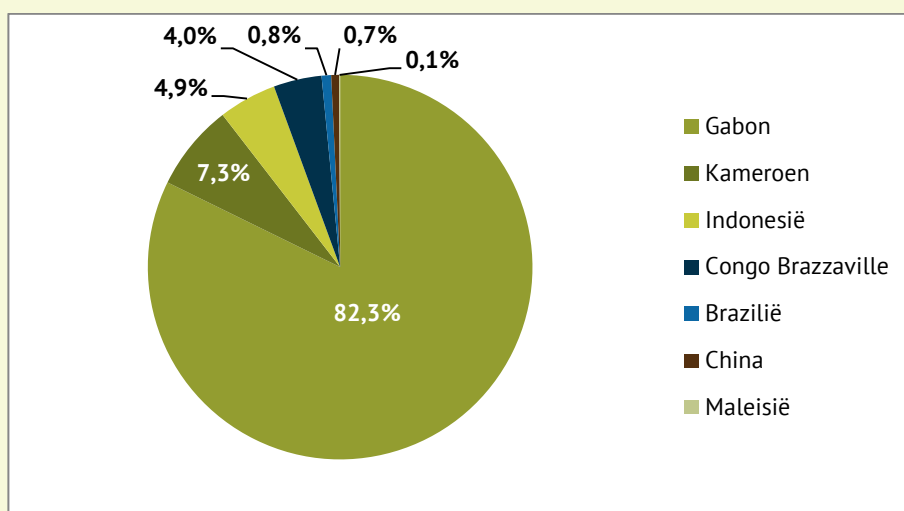
Binnen het volume tropisch plaatmateriaal dat is voorzien van een legaliteitsverklaringen of certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer met de status legaal (FSC, PEFC en MTCS) is opnieuw Gabon het belangrijkste land van herkomst (59%%). Daarna komt Maleisië met een aandeel van 29,5%. Dit betreft het volume PEFC MTCS (figuur 3.15 en 3.16). Het volume dat is voorzien van een legaliteitsverklaringen of certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer met de status legaal (FSC, PEFC en MTCS) uit Gabon en Kameroen is met een FSC certificaat of OLB verklaring geïmporteerd.

²⁷ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

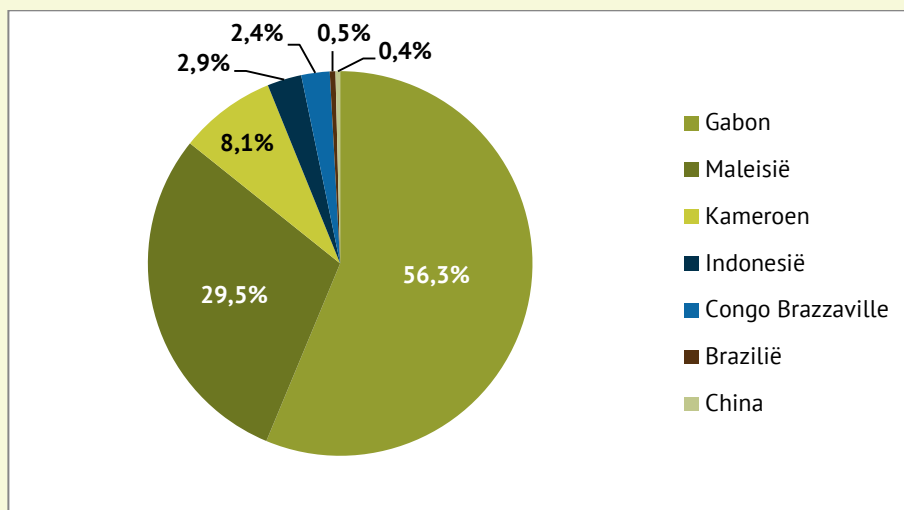
Figuur 3.13

Herkomst van het door Nederland in 2013 geïmporteerde tropisch tri- en multiplex.

Figuur 3.14

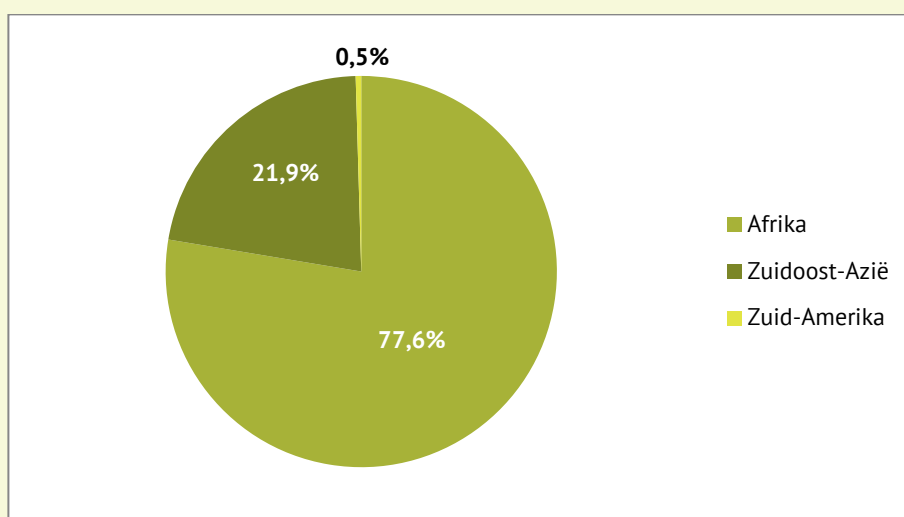
Herkomst van het door Nederland in 2013 geïmporteerde FSC-gecertificeerde tropische tri- en multiplex.

Figuur 3.15

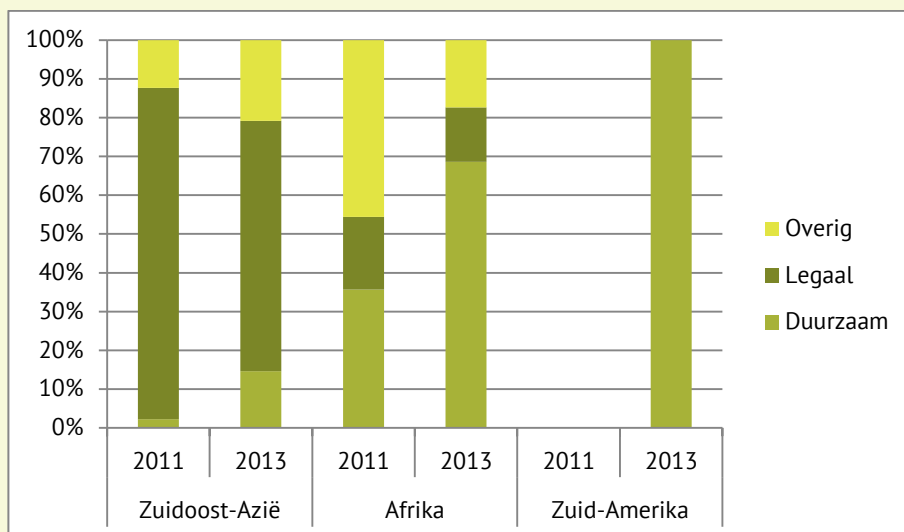
Herkomst van het door Nederland in 2013 geïmporteerde tropische tri- en multiplex dat is voorzien van een legaliteitsverklaringen of certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer met de status legaal (FSC, PEFC en MTCS).

Veruit het grootste deel (77,6%) van het geïmporteerde plaatmateriaal is afkomstig uit Afrika (figuur 3.16). Het aandeel plaatmateriaal met legaliteitsverklaring of certificaat voor duurzaam bosbeheer hierbinnen is sterk toegenomen ten opzichte van 2011 (figuur 3.17). Dit, terwijl het volume plaatmateriaal zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring uit Zuidoost-Azië iets is toegenomen. Het grote aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen het volume tropisch plaatmateriaal dat afkomstig is uit Zuid- Amerika betreft een volume van enkele honderden m³.

Figuur 3.16

Verdeling van het totale in 2013 geïmporteerde volume tropische tri- en multiplex (met en zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring) naar herkomstregio.

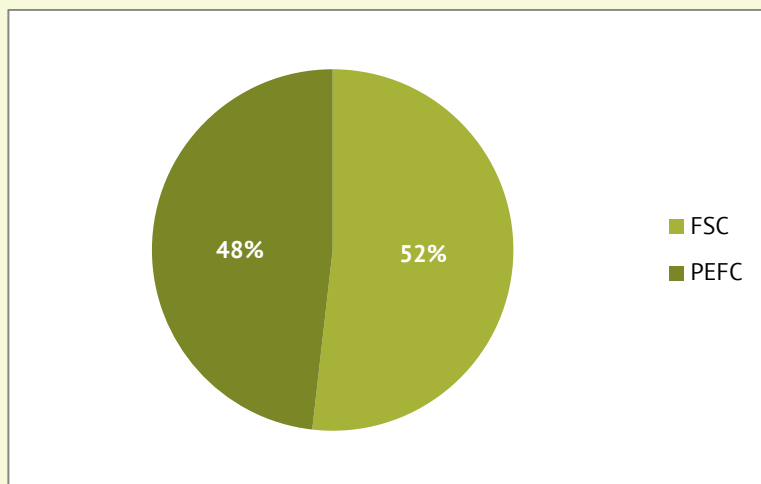

Figuur 3.17

Verdeling over de herkomstgebieden van de volumes aantoonbaar duurzaam geproduceerd, het volume voorzien van een legaliteitsverklaringen of certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer met de status legaal (FSC, PEFC en MTCS) en het resterende aandeel (zonder certificaat voor duurzaam bosbeheer of legaliteitsverklaring) binnen het totale volume in 2011 en 2013 geïmporteerde plaatmateriaal.

3.7.2 Overig plaatmateriaal²⁸

Veruit het grootste volume (91%) plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013 bestaat uit niet-tropisch plaatmateriaal (niet-tropisch tri- en multiplex, spaanplaat, OSB, MDF en andere vezelplaten). Van dit plaatmateriaal is 81,5% als aantoonbaar duurzaam geproduceerd op de Nederlandse markt gekomen (tabel 3.9). Van het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd niet-tropisch plaatmateriaal was 52% voorzien van een FSC certificaat en 48% van een PEFC certificaat.

Figuur 3.18

Aandelen van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer voor aantoonbaar duurzaam geproduceerd niet-tropisch plaatmateriaal (tropisch en niet-tropisch), dat in 2013 op de Nederlandse markt is gebracht.

3.8 Houtgebruik binnen de b&u en GWW

Op basis van de synchroon met deze marktmeting uitgevoerde studie²⁹ naar de afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013 kan een inschatting worden gegeven van het totale verbruik en het aandeel aantoonbaar duurzaam daarbinnen, van gezaagd hout en plaatmateriaal binnen de Nederlandse burgerlijke en utiliteitsbouw (B&U) en de GWW. Om het totale verbruik in de b&u te bepalen zijn de houtvolumes die zijn afgezet binnen de afzetmarkten timmerindustrie en b&u samen genomen. Voor de definiëring van deze afzetmarkten wordt verwezen naar paragraaf 2.6.

²⁸ Let op: Alle volumes weergegeven in product m³.

²⁹ Oldenburger, J., C. de Groot. 2015. *Afzetmarkten van gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013*. Stichting Probos, Wageningen.

Burgerlijke en utiliteitsbouw

Het volume gezaagd hout en plaatmateriaal dat in 2013 is ingezet binnen de Nederlandse b&u wordt ingeschat op 2.068.000 m³ rhe. Dat komt overeen met 41% van het totale Nederlandse houtverbruik. In totaal is er ongeveer 3.771.000 m³ rhe hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer op de Nederlandse markt beschikbaar, waarvan iets meer dan 46% (ca. 1.751.000 m³ rhe) naar de b&u gaat. Het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout binnen het totale volume gezaagd hout en plaatmateriaal, dat door de b&u wordt verwerkt, komt uit op 85%. Tabel 3.9 geeft een overzicht van de marktaandelen per productgroep.

Tabel 3.9

Het totaal in 2013 in de b&u (incl. timmerindustrie) verwerkte volume gezaagd hout en plaatmateriaal, het aandeel daarvan binnen het totale Nederlandse houtverbruik, het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd daarvan en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen het totaal volume (in m³ rhe).

	Totaal volume	Aandeel binnen totale verbruik	Volume aantoonbaar duurzaam	Aandeel aantoonbaar duurzaam
Gezaagd naaldhout	763.000	28%	757.000	99%
Gezaagd tropisch hardhout	168.000	43%	51.000	31%
Gezaagd gematigd loofhout	21.000	10%	11.000	53%
Plaatmateriaal	1.116.000	63%	932.000	84%
Totaal	2.068.000	41%	1.751.000	85%

Tabel 3.9 maakt duidelijk dat in 2013 99% van het binnen de b&u toegepaste gezaagde naaldhout als aantoonbaar duurzaam geproduceerd kan worden aangemerkt. Daarmee ligt het aandeel voor gezaagd naaldhout boven het marktaandeel binnen de gehele productgroep gezaagd naaldhout (80,0%, tabel 3.1). Ook de aandelen binnen de productgroep gezaagd gematigd loofhout en plaatmateriaal liggen met respectievelijk 53% en 84%, boven het gemiddelde binnen de totale productgroep. Het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen het gezaagd tropisch hardhout dat wordt toegepast binnen de b&u ligt onder het gemiddelde binnen de betreffende productgroepen. Daar moet door de b&u (incl. timmerindustrie) dus nog een inhaalslag worden gemaakt.

GWW

Het volume gezaagd hout en plaatmateriaal dat in 2013 is ingezet binnen de GWW wordt geschat op 206.000 m³ rhe. Dat komt overeen met 4% van het totale Nederlandse houtverbruik. De GWW speelt met name een belangrijke rol binnen het gezaagd tropisch hardhout. Binnen die productgroep neemt de GWW namelijk een marktaandeel in van 35%. Van het totale volume primair hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer dat in 2013 op de Nederlandse markt beschikbaar was, ging ca. 4% (ca. 133.000 m³ rhe) naar de GWW. Het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout binnen het totale volume hout, dat door de GWW wordt verwerkt, komt uit op 65%. Tabel 3.10 geeft een overzicht van de marktaandelen per productgroep.

Tabel 3.10 maakt duidelijk dat in 2013 54% van het door de GWW toegepaste gezaagde tropisch hardhout met certificaat voor duurzaam bosbeheer binnen de GWW is toegepast. Net als voor de productgroepen gezaagd naaldhout, gezaagd gematigd loofhout en plaatmateriaal ligt het aandeel aantoonbaar duurzaam daarmee boven het gemiddelde marktaandeel binnen die productgroepen.

Tabel 3.10

Het totaal in 2013 in de GWW verwerkte volume gezaagd hout en plaatmateriaal, het aandeel daarvan binnen het totale Nederlandse houtverbruik, het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd daarvan en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen het totaal volume (in m³ rhe).

	Totaal volume	Aandeel binnen totale verbruik	Volume aantoonbaar duurzaam	Aandeel aantoonbaar duurzaam
Gezaagd naaldhout	30.000	1%	27.000	91%
Gezaagd tropisch hardhout	134.500	35%	72.500	54%
Gezaagd gematigd loofhout	9.500	4%	5.000	54%
Plaatmateriaal	32.000	2%	28.000	89%
Totaal	206.000	4%	132.500	65%

4 Resultaten pulp en papier

In dit hoofdstuk worden eerst de resultaten gepresenteerd van de hoeveelheid verwerkt pulp, rondhout en chips door de Nederlandse papier- en karton producenten. Vervolgens wordt de beschikbare hoeveelheid gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt besproken. Dit volume betreft papier en karton geproduceerd door Nederlandse producenten aangevuld met het volume papier en karton dat wordt geïmporteerd. De cijfers in dit hoofdstuk zijn weergegeven in tonnen.

Bij de presentatie van de resultaten in dit hoofdstuk dienen vooraf de volgende opmerkingen te worden gemaakt:

- Export is in de cijfers verdisconteerd. De export is, net als voor hout, in de cijfers verdisconteerd. De gepresenteerde cijfers hebben betrekking op de netto-productie en netto-import. Het betreft dus alleen het papier en karton dat op de Nederlandse markt is gebracht.
- Berekening marktaandeel voor de totale markt. Via de leden van de VNP is een vrijwel volledige dekking van de in Nederland geproduceerde en op de Nederlandse markt gebrachte hoeveelheid papier en karton verkregen. Het is in de marktmeting echter niet gelukt ook de volledige netto-import in beeld te brengen. In Tabel 4.1 is voor de verschillende productgroepen het totale verbruik, het percentage dat daarvan in de marktmeting in beeld is gebracht en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen de in beeld gebrachte hoeveelheid weergegeven. In totaal is 79% van het totale Nederlandse verbruik van papier en karton in beeld gebracht. De respons per productgroep varieert van 10% voor overig papier tot 95% voor grafisch papier en hygiënisch papier.

Voor de productgroepen grafisch papier, krantenpapier, hygiënisch papier en verpakkingspapier en- karton) is de respons dusdanig hoog dat de aanname is gemaakt dat het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen de response ook kan worden toegepast op de niet in beeld gebrachte hoeveelheid.

Binnen de productgroep 'overig papier' is slechts 10% van het verbruik in beeld. Vanwege de diversiteit aan producten die binnen deze productgroep vallen, is ondanks dit lage aandeel en vanwege het beperkte aandeel binnen het totale Nederlandse verbruik van papier en karton geen schatting van het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd gemaakt. Het aandeel aantoonbaar duurzaam binnen de respons voor het 'overige papier' bedroeg 3% en dit aandeel is dus ook op de rest van het marktvolume in deze categorie toegepast.

4.1 Verwerkte hoeveelheid pulp, rondhout en chips

De Nederlandse producenten van papier en karton die zijn aangesloten bij de VNP hebben in 2013 524.400 ton cellulose geïmporteerd of in Nederland geproduceerd³⁰. De VNP leden hebben daarnaast nog 2.629.600 ton oud papier verwerkt.

Tabel 4.1

Het Nederlandse verbruik van papier en karton per marktsegment in 2013, het aandeel dat daarvan in beeld is gebracht en het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen de in beeld gebrachte hoeveelheid (in ton).

	Verbruik Nederland	Aandeel papier verbruik in beeld gebracht	Aandeel aantoonbaar duurzaam binnen respons in 2013
Grafisch papier en karton	664.200	95%	50,7%
Krantenpapier	237.700	95%	66,6%
Verpakkingspapier en -karton	1.641.100	53%	44,1%
Hygiënisch papier	147.900	95%	51,6%
Overig papier ^{*31}	64.100	10%	3,1%
Totaal	2.755.000	79%	47,1%

Van de verwerkte cellulose is 71,1% (bijna 373.000 ton) voorzien van een certificaat voor duurzaam bosbeheer. Het certificatiesysteem FSC is met een aandeel van 63% het belangrijkste systeem voor duurzaam bosbeheer voor de Nederlandse producenten van papier en karton (zie tabel 4.2 en figuur 4.1).

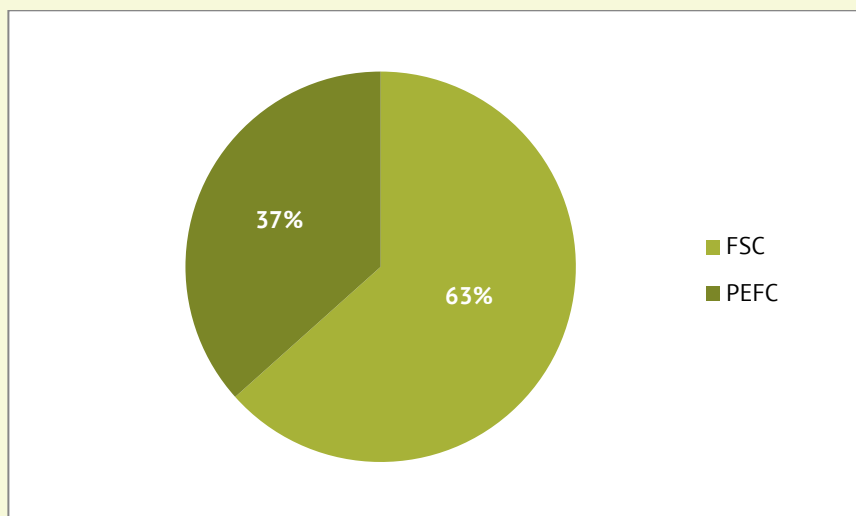
Tabel 4.2

De hoeveelheden cellulose met certificaat voor duurzaam bosbeheer die in 2013 door de Nederlandse papierindustrie is verwerkt (in ton).

FSC	236.200
PEFC	136.400
Totaal	372.600

³⁰ Dit volume kan niet in het rapport worden vermeld, omdat deze gegevens naar een individueel bedrijf zijn te herleiden.

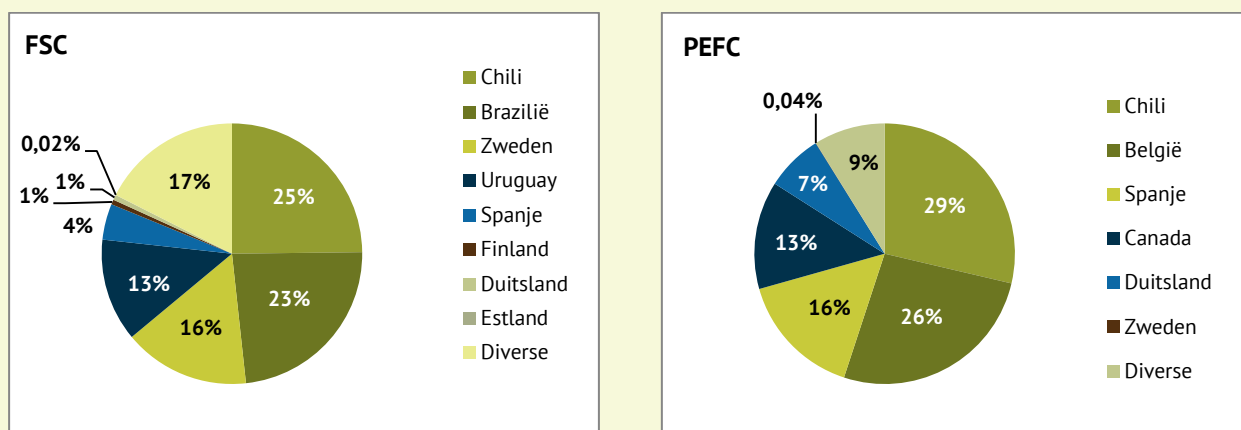
³¹ De volgende papiertypen vallen onder de categorie 'overig papier': Basispapier voor behang papier; kraftpapier met een gewicht van meer dan 150, maar minder dan 225 gr/m²; filtreerpapier en -karton; viltpapier en -karton; calqueerpapier; blokken en platen, van papier stof, voor filtreerdoeleinden en sigarettenpapier.

Figuur 4.1

Aandelen van de verschillende certificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer binnen de in 2013 door de Nederlandse papier- en kartonproducenten verwerkte hoeveelheden gecertificeerde cellulose.

De FSC-gecertificeerde houtpulp (cellulose) wordt vooral geïmporteerd vanuit Chili, Brazilië, Zweden en Uruguay. Chili, België, Spanje en Canada zijn voor de PEFC-gecertificeerde houtpulp de belangrijkste herkomstlanden (figuur 4.2).

Figuur 4.2

Landen van herkomst van de FSC- en PEFC-gecertificeerde grondstof voor de Nederlandse papier- en kartonproductie in 2013.

4.2 Aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de Nederlandse markt

De beschikbare hoeveelheid papier en karton dat in 2013 met een FSC- en PEFC-certificaat op de Nederlandse markt is gebracht, is opgebouwd uit de productie in Nederland plus het geïmporteerde volume min de export.

De Nederlandse papier- en kartonproducenten hebben in 2013 in totaal ca. 2.107.000 ton aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton met certificaat voor duurzaam bosbeheer geproduceerd. Dat is 76% van de Nederlandse papier- en kartonproductie (bijlage 2). Van de totale productie van papier en karton met een certificaat voor duurzaam bosbeheer is slechts 19% (ca. 394.500 ton) op de Nederlandse markt gebracht. De rest van het volume is met of zonder certificaat geëxporteerd. Hiervan is 11% (ca. 42.200 ton) PEFC-gecertificeerd en 89% (ca. 352.300 ton) FSC-gecertificeerd. Tabel 4.3 geeft een overzicht van de hoeveelheden FSC- en PEFC-gecertificeerd papier en karton per productgroep.

Tabel 4.3

De hoeveelheden FSC- en PEFC- gecertificeerd papier en karton per productgroep dat in 2013 door de Nederlandse papier- en kartonproducenten op de Nederlandse markt is gebracht (in ton).

	FSC	PEFC
Grafisch papier en -karton	39.100	33.600
Verpakkingspapier- en karton	233.000	900
Massief en vouwkarton	75.500	4.100
Hygiënisch papier	4.700	3.600
Totaal	352.300	42.200

In 2013 bedroeg de import van papier en karton met certificaat voor duurzaam bosbeheer ongeveer 902.500 ton. Daarvan was ongeveer 686.600 ton (76%) voorzien van een FSC-certificaat en ongeveer 215.900 ton van een PEFC-certificaat.

De totale hoeveelheid papier en karton met certificaat voor duurzaam bosbeheer, dat in 2013 op de Nederlandse markt is gebracht (Nederlandse productie plus import en exclusief export), komt daarmee op ongeveer 1.297.400 ton (tabel 4.4). Bij een totaal Nederlands verbruik van papier en karton in 2013 van 2.755.000 ton komt het marktaandeel van FSC- en PEFC-gecertificeerd papier en karton op de Nederlandse markt daarmee uit op 47,1% (37,7% FSC en 9,4% PEFC). Ten opzichte van 2011 is het marktaandeel met 14,3 procentpunten gestegen. Tabel 2.2 in bijlage 2 geeft de Nederlandse verbruikscijfers voor papier en karton weer.

Tabel 4.4

Het totaal volume papier en karton met certificaat voor duurzaam bosbeheer dat in 2013 op de Nederlandse markt is gekomen (in ton).

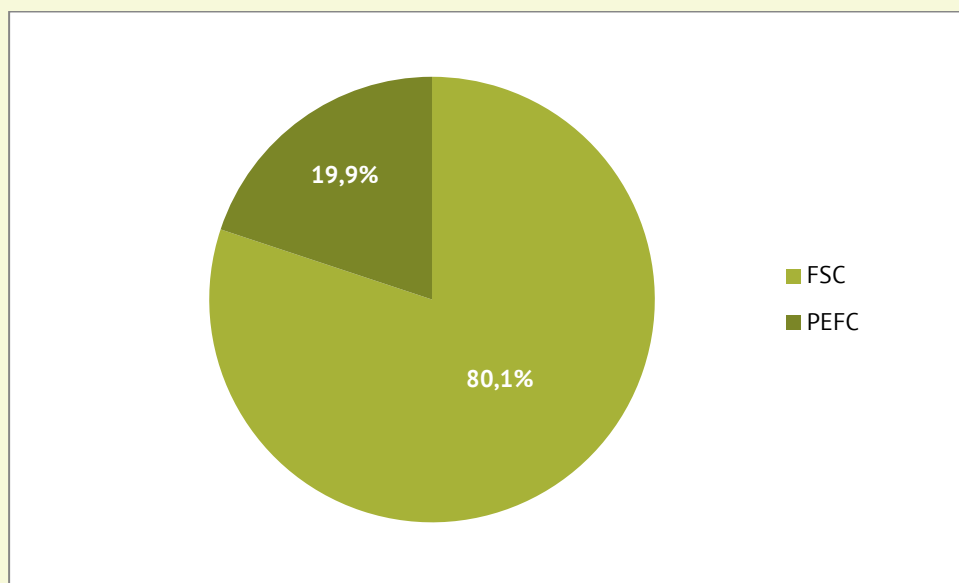
		FSC	PEFC	Totaal	In %
Totaal	Totale markt 2013			2.755.000	
	Met certificaat 2013	1.038.900	258.100	1.297.400	47,1%
	Totale markt 2011			3.085.800	
	Met certificaat 2011	736.862	274.574	1.058.000	32,8%
Grafisch papier en karton	Totale markt 2013			664.000	
	Met certificaat 2013	208.500	128.100	336.600	50,7%
	Totale markt 2011			771.900	
	Met certificaat 2011	272.200	63.400	335.600	43,5%
Krantenpapier	Totale markt 2013			237.700*	
	Met certificaat 2013	91.400	67.000	158.400	66,6%
	Totale markt 2011			454.100	
	Met certificaat 2011	51.680	106.167	157.847	34,8%
Verpakkingspapier en -karton	Totale markt 2013			1.641.100	
	Met certificaat 2013	721.500	2.200	723.700	44,1%
	Totale markt 2011			1.653.100	
	Met certificaat 2011	380.951	49.952	430.903	26,0%
Hygiënisch papier	Totale markt 2013			147.900	
	Met certificaat 2013	15.500	60.800	76.400	51,6%
	Totale markt 2011			138.200	
	Met certificaat 2011	44.878	39.449	84.326	61,0%
Overig papier**	Totale markt 2013			64.100	
	Met certificaat 2013	2.000	-	2.000	3,1%
	Totale markt 2011			68.500	
	Met certificaat 2011	-	-	2.799	4,1%

* Het verbruik binnen de productgroep krantenpapier is sterk gewijzigd ten opzichte van 2013. Dit is het gevolg van de omschakeling van één van de Nederlandse producenten van papier en karton van krantenpapier naar grafisch papier.

** Voor deze categorie is in 2011 geen volume per certificaat weergegeven, omdat de gegevens naar individuele bedrijven te herleiden zijn.

De marktaandeelen binnen de productgroepen grafisch papier en karton, krantenpapier en verpakkingspapier- en karton laten allemaal een aanzienlijke toename van het marktaandeel zien. De marktaandeelen voor hygiënisch papier en overig papier zijn licht gedaald. Het marktaandeel voor hygiënisch papier, en daarmee ook het marktaandeel op de totale markt, ligt in werkelijkheid hoger. Eén van de respondenten was namelijk niet in staat het volledige volume dat met een FSC-certificaat op de Nederlandse markt is gebracht te rapporteren. Probos heeft er echter voor gekozen hiervoor geen bijstelling te doen.

Volgens het duurzaamheidsjaarverslag 2013 van de Europese branchevereniging voor de pulp-, papier- en kartonindustrie (CEPI) werd in 2013 32,3% van de door de Europese papier- en kartonproducenten geproduceerde hoeveelheid papier en karton met een FSC- of PEFC-certificaat verkocht (CEPI, 2014). In 2010 was dit aandeel nog 25,6%. Wanneer in acht wordt genomen dat ongeveer 90% van het in Nederland geconsumeerde papier en karton in Europa is geproduceerd kan de voorzichtige conclusie worden getrokken dat Nederland met een marktaandeel van 47,1% voorloopt op de rest van Europa.

Figuur 4.3

Het aandeel van de verschillende boscertificatiesystemen voor duurzaam bosbeheer binnen de gecertificeerde hoeveelheid papier en karton op de Nederlandse markt in 2013.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

De marktmeting “duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2013” levert de volgende resultaten op:

- *Aandeel duurzaam geproduceerd hout*
 Het in 2013 op de Nederlandse markt gebrachte aantoonbaar duurzaam geproduceerde volume primaire houtproducten (excl. papier en karton) bedraagt 3.771.000 m³ rhe³². Dat is 74,0% van de totale verbruikte hoeveelheid gezaagd hout en plaatmateriaal in 2013 in Nederland.
 Het aandeel FSC is 40,9% en PEFC 33,1% binnen het totale Nederlandse verbruik van primair hout en plaatmateriaal.
- *Resultaten per productgroep*
 De marktaandelen aantoonbaar duurzaam geproduceerd binnen de verschillende productgroepen laten een grote variatie zien:
 - Gezaagd naaldhout: 80,0%
 - Gezaagd tropisch loofhout: 40,4%
 - Gezaagd gematigd loofhout: 20,7%
 - Plaatmateriaal: 79,7%
- *Vergelijking met 2011*
 Ten opzichte van de voorgaande marktmeting over het jaar 2011 is het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd toegenomen van 65,7% naar 74,0%. Deze groei in het marktaandeel komt vrijwel volledig voor rekening van het plaatmateriaal, van 51,0% naar 79,7%. De groei binnen de productgroepen gezaagd tropisch hardhout is ongeveer gelijk gebleven en het marktaandeel binnen de productgroepen gezaagd naaldhout en gezaagd gematigd loofhout is zelfs gedaald.
- *Herkomst gezaagd tropisch loofhout*
 De belangrijkste landen van herkomst binnen het totale volume gezaagd tropisch loofhout zijn:
 - Maleisië: 31,8%
 - Kameroen: 21,6%
 - Gabon: 13,0%
 - Brazilië: 12,6%
 - Indonesië: 8,9%

³² rhe staat voor rondhoutequivalent. Een m³ rondhoutequivalent is de hoeveelheid rondhout die nodig is voor een bepaald volume product.

Binnen het segment aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch loofhout, zijn de belangrijkste landen van herkomst:

- Brazilië: 25,4%
 - Kameroen: 17,7%
 - Gabon: 14,9%
 - Maleisië: 14,7%
 - Congo Brazzaville: 9,6%
- *Hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer in de b&u en GWW*
Er is naar schatting in 2013 ongeveer 2.068.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal door de burgerlijke en utiliteitsbouw verwerkt. Van dit volume is circa 85%, aan het begin van het bouwproces, als aantoonbaar duurzaam geproduceerd aan te merken. Door de GWW is in 2013 naar schatting 206.000 m³ rhe gezaagd hout en plaatmateriaal verwerkt. Van dit door de GWW verwerkte volume is 65% aantoonbaar duurzaam geproduceerd. De b&u en GWW verwerken respectievelijk 46% en 4% van het totale volume aan aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt in 2013. Wanneer alleen wordt gekeken naar het totale volume gezaagd tropisch hardhout dat in 2013 op de Nederlandse markt is gekomen dan hadden de b&u en de GWW daarbinnen een aandeel van respectievelijk 43% en 35%.
 - *Hout met een legaliteitsverklaring*
Het in 2013 op de Nederlandse markt gebrachte volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd of van een legaliteitsverklaring voorzien primair hout en plaatmateriaal bedraagt 4.033.000 m³ rhe. Dat is 79,1% van het Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal in 2013. Dit betreft dus het volume primaire houtproducten (excl. papier en karton) dat met een certificaat voor duurzaam bosbeheer of een legaliteitsverklaring op de Nederlandse markt is gekomen.
 - *Duurzaam geproduceerde pulp*
In 2013 kan 71,1% van de houtpulp (cellulose), die door de Nederlandse papier- en kartonfabrieken wordt ingezet, als aantoonbaar duurzaam geproduceerd worden aangemerkt.
 - *Papier en karton met een certificaat voor duurzaam bosbeheer*
Er is in 2013 1.297.400 ton aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de Nederlandse markt gebracht. Deze hoeveelheid vertegenwoordigt een marktaandeel van 47,1% op de totale Nederlandse markt voor papier en karton.
 - *Hout uit het Nederlandse bos*
Van de 538.000 m³ rondhout zonder schors (z.s.) geogst in het Nederlandse FSC-bos is circa 340.000 m³ z.s. door Nederlandse bedrijven verwerkt. Daarvan is uiteindelijk 38.600 m³ rhe gezaagd hout en 3.400 m³ z.s. paalhout met FSC-certificaat op de Nederlandse markt gebracht. Circa 13.500 m³ z.s. is ingezet voor de productie van karton met FSC-certificaat. In 2013 was er in Nederland nog geen PEFC-gecertificeerd bos beschikbaar.

5.2 Aanbevelingen

- *Gerichte acties voor vergroting marktaandeel*

De resultaten van deze marktmeting vormen een startpunt voor het uitvoeren van gerichte acties om het marktaandeel met een certificaat voor duurzaam bosbeheer op de Nederlandse markt te vergroten. Ten behoeve van deze gerichte acties kan het nuttig zijn om in meer detail te kijken naar de stand van zaken per productgroep, sector, land of regio van herkomst en op basis daarvan gerichte en specifieke acties of activiteiten te initiëren. Zo valt de teruggang in het marktaandeel naaldhout op. Met name in de emballagesector blijft de vraag naar duurzaam geproduceerd uit. Hier is ruimte voor verbetering, waarbij tevens gematigd loofhout zou profiteren.

- *Vergroten marktaandeel gezaagd loofhout*

Binnen de productgroepen gezaagd tropisch loofhout en met name gezaagd gematigd loofhout zijn de marktaandelen met respectievelijk 40,4% en 20,7% nog steeds betrekkelijk laag en is de groei sinds 2011 nagenoeg gestagneerd. Het is zorgwekkend dat het marktaandeel van aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout na de verdubbeling van het marktaandeel in de periode 2008-2011 nu slechts met 1,4 procentpunt is gestegen. Hierbij moet worden opgemerkt dat binnen het gezaagd tropisch hardhout het aandeel MTCS is gegroeid. Indien dit keurmerk volledig wordt geaccepteerd in het inkoopbeleid, zou dit het marktaandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hardhout beïnvloeden. Desalniettemin nodigen de resultaten uit tot maatregelen in die afzetmarkten waarbinnen het gezaagd tropisch hardhout met name wordt toegepast, namelijk de GWW, b&u en timmerindustrie. De maatregelen zullen er aan de ene kant op gericht moeten zijn de vraag te vergroten, maar het is ook belangrijk dat deze vraag gepaard gaat met goede controles of datgene dat in bestekken en offertes is afgesproken ook daadwerkelijk wordt geleverd. Onderzoek van onder andere Stichting Probos laat zien dat het daar vaak lijkt mis te gaan³⁵. De Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer en de European Sustainable Tropical Timber Coalition (STTC) zijn in 2013 gestart en hebben met het bovenstaande doel al een aantal activiteiten ontplooid. Vanwege de korte looptijd van de activiteiten in 2013 is het niet reëel te verwachten dat de resultaten daarvan al grote effecten zullen hebben gehad op het marktaandeel in 2013.

- *Branchegerichte doelstellingen en monitoring*

Er wordt aanbevolen dat sectoren, zoals bijvoorbeeld de emballagesector, de meubelsector en interieurbouw, retail/tuinsector, papier- en kartonsector etc., bijvoorbeeld in het kader van de Green Deal Bevorderen duurzaam bosbeheer, interne doelstellingen formuleren voor het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout binnen het door de leden verhandelde volume houtproducten. Daarbij is het belangrijk dat deze doelstellingen worden gekoppeld aan een periodieke monitoring. Op die manier ontstaat ook voor deze sectoren inzicht in de stand van zaken met betrekking tot de toepassing van hout(producten) met een certificaat voor duurzaam bosbeheer en kunnen er waar nodig branchespecifieke acties worden ontplooid. Daarbij speelt transparantie een belangrijke rol.

De resultaten uit dergelijke monitoring zijn voor de gehele houtsector van belang, omdat alleen op die manier kan worden aangetoond dat hout de hernieuwbare grondstof voor de toekomst is en dat op basis daarvan de concurrentie met andere materialen kan worden aangegaan. Niet voor niets wordt aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout als norm gehanteerd in LCA's die voor houtproducten worden uitgevoerd.

³⁵ http://www.probos.nl/images/pdf/rapporten/Rap2011_Eindverslag_projectevaluaties_overheden_in_de_bouw.pdf

- *Duidelijk onderscheid maken EUTR en aantoonbaar duurzaam*
Er zijn signalen vanuit de houtmarkt die erop duiden dat de EUTR wordt gebruikt als argument om niet meer te hoeven vragen naar hout met een certificaat voor duurzaam bosbeheer. Dat mag natuurlijk niet het gevolg zijn van het in werking treden van de EUTR. Het lijkt daarom raadzaam goed om breed te communiceren dat hout dat voldoet aan de EUTR niet per definitie hetzelfde is als aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout, maar slechts het minimum criterium ten aanzien van legaliteit is om op de EU markt te mogen worden gebracht.
- *Kennisoverdracht*
Naast specifieke communicatie over het verschil tussen EUTR en duurzaam geproduceerd hout, blijkt er vrij breed in de sector en bij sector organisaties (die iets verderaf van het product hout staan) sprake van een kennislacune. Deze kennislacune heeft betrekking op de volgende onderwerpen: het belang van duurzaam bosbeheer; hoe op de juiste manier duurzaam geproduceerd hout te specificeren en te herkennen; nut en noodzaak gebruik aantoonbaar duurzaam geproduceerd tropisch hout; hoe certificering van duurzaam bosbeheer en de keten werkt; etc. Het verdient aanbeveling deze kennislacune te vullen en daarmee de toepassing van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout te vergroten.
- *Aantoonbaar duurzaam bij kant-en-klare houtproducten*
Kant-en-klare houtproducten zijn niet in deze en de voorgaande marktmeting meegenomen. Deze producten vertegenwoordigen echter een zeer aanzienlijke houtstroom (ca. 56% qua waarde en ca. 28% qua hoeveelheid) binnen het Nederlandse verbruik van primaire en secundaire houtproducten (Oldenburger *et al.*, 2014). Daarom is het van belang voor bepaalde specifieke stromen kant-en-klare houtproducten het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerde houtvezel te bepalen. Gezien de problematiek rondom niet duurzame en/of illegale praktijken, is het nog eens extra relevant voor producten gemaakt van tropisch loofhout. Dit vraagt om een gedetailleerde studie, voor alle of een aantal belangrijke productgroepen. De resultaten van de detailstudie kunnen als basis dienen voor toekomstige marktmetingen.

6 Literatuur

CEPI. 2014. *CEPI Sustainability Report 2013*. CEPI, Brussels, 68 p.

Groot, C. de, 2014. *De Rondhoutverwerkende industrie in 2013 – Intern rapport*. Stichting Probos, Wageningen

Oldenburger, J., N.A. Leek, 2006. *Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt 2005*. Stichting Probos, Wageningen

Oldenburger, J., A. Winterink, N.A. Leek. 2010. *Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2008*. Stichting Probos, Wageningen

Oldenburger, J., A. Winterink, C. de Groot. 2013. *Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2011*. Stichting Probos, Wageningen

Oldenburger, J., M. van Benthem, C. de Groot, M. Boosten, P. Jansen. 2014. *Import of secondary timber products by the EU28 - The Netherlands in focus*. Stichting Probos. Wageningen

Oldenburger, J., M. van Benthem. 2011. *Methode voor het bepalen van het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt. Versie 4.0 23 december 2011*. Stichting Probos, Wageningen

Bijlage 1. Conversiefactoren (CF)

Product	Eenheid	CF
gezaagd naaldhout	m ³	1,35
gezaagd loofhout	m ³	1,41
gezaagd tropisch loofhout	m ³	1,82
platen	m ³	1,58
fineer	m ³	1,45
triplex	m ³	1,65
spaanplaten	m ³	1,30
vezelplaten	m ³	1,45

Bijlage 2. Nederlands hout- en papierverbruik in 2013

In tabel II.1 is het Nederlandse houtverbruik in 2013 binnen de verschillende productgroepen weergegeven. Dit verbruikscijfer is berekend volgens de formule: import + productie – export = verbruik. De import- en exportcijfers zijn afkomstig uit de handelsgegevens van het CBS en het productiecijfer is afkomstig van Probos.

Tabel II.1

Nederlands houtverbruik in 2013 per productgroep en het totaal (in m³ rhe) (bron CBS en Probos).

	Gezaagd Naaldhout	Gezaagd tropisch loofhout	Gezaagd gematigd loofhout	Plaatmateriaal	Ronde palen	Totaal
Import	2.886.000	462.000	223.000	2.166.000		5.737.000
Export	409.000	83.000	86.000	455.000		1.033.000
Productie	211.000	9.000	76.000	52.000	34.000	382.000
Verbruik	2.688.000	388.000	213.000	1.763.000	34.000	5.086.000

In tabel II.2 is het Nederlandse papierverbruik in 2013 binnen de verschillende productgroepen weergegeven. Dit verbruikscijfer is berekend volgens de formule: import + productie – export = verbruik. De cijfers zijn afkomstig van het CBS, de VNP en Stichting Probos.

Tabel II.2

Nederlands papier- en kartonverbruik in 2013 per productgroep en het totaal (in ton) (bron. CBS, VNP en Probos).

	Grafisch papier (excl. kranten)	Krantenpapier	Hygiënisch papier	Verpakkingspapier en -karton	Overig papier	Totaal
Import	801.000	385.000	41.000	1.468.000	85.000	2.780.000
Export	1.061.000	147.000	17.000	1.540.000	21.000	2.786.000
Productie	924.000	0	124.000	1.713.000	0	2.761.000
Verbruik	664.000	238.000	148.000	1.641.000	64.000	2.755.000

Bijlage 3. Beschrijving Productgroepen

Gezaagd hout

Er is binnen de productgroep gezaagd hout zo goed mogelijk onderscheid gemaakt tussen naaldhout, tropisch³⁴ loofhout en gematigd loofhout. Dit is een uitdaging. Ondermeer omdat er op dit moment binnen bestaande monitoring, waaruit gegevens gebruikt worden, geen onderscheid tussen tropisch en niet-tropisch wordt gemaakt. Het land van herkomst kan hierin uitkomst bieden, maar biedt geen volledige garantie. Loofhout dat vanuit met name België en Duitsland wordt geïmporteerd kan ook van tropische oorsprong zijn. Daarom wordt bij voorkeur het onderscheid gematigd/tropisch al op het enquêteformulier gemaakt of wordt dit in de vorm van een aanvullende vraag achterhaald.

Plaatmateriaal

Binnen de productgroep plaatmateriaal kan een aantal verschillende producten worden geïdentificeerd. Het gaat dan om tri- en multiplex, vezelplaten (hardboard, zachtboard en MDF/HDF/LDF³⁵), spaanplaat en OSB³⁶. In verband met verschil in samenstelling (grondstof) van deze producten wordt bij voorkeur onderscheid tussen deze producten gemaakt. Met name binnen het tri- en multiplex is het kunnen onderscheiden van platen waarin tropisch²⁴ hout is verwerkt gewenst. Daarvoor is het niet voldoende om het land van herkomst van de platen te kennen, omdat ook in gematigde landen tropisch plaatmateriaal wordt geproduceerd. De bedrijven is daarom gevraagd onderscheid te maken tussen tropisch en niet-tropisch tri- en multiplex. De toplaag bepaalt of het al dan niet tot een tropische herkomst mag worden gerekend. Binnen haar eigen rapportage maakt de VVNH geen onderscheid tussen de verschillende plaatmaterialen. Daarom hebben de VVNH-leden een aanvullend inventarisatieformulier ontvangen waarin onder meer is gevraagd naar het aandeel tropisch plaatmateriaal binnen het totaalvolume.

Papier en karton

Binnen de productgroep papier en karton wordt, net als in de voorgaande marktmetingen, onderscheid gemaakt tussen de producten grafisch papier (excl. krantenpapier), krantenpapier, hygiënisch papier, grafisch karton en verpakingskarton en is daarmee aansluiting gezocht bij internationale typering. Net als voor hout zijn deze producten nog niet tot kant-en-klare producten, zoals schrijfblokken, enveloppen en boeken verwerkt. Dergelijke kant-en-klare producten vallen buiten de scope van het onderzoek.

³⁴ Tijdens de berekening van het totale verbruik van tropisch zaaghout en tropisch plaatmateriaal wordt gebruik gemaakt van de codering die binnen de internationale handelsstatistieken wordt toegepast om productgroepen van elkaar te kunnen onderscheiden (gecombineerde nomenclatuur). Elke productgroep heeft zijn eigen code en op die manier zijn de productgroepen die bestaan uit hout van tropische boomsoorten te identificeren. In de enquête wordt de bedrijven gevraagd onder tropisch het volume gezaagd hout en plaatmateriaal in te vullen dat is geproduceerd van tropische houtsoorten. Bij plaatmateriaal bepaalt de toplaag of de plaat als tropisch of niet-tropisch wordt opgevat.

³⁵ Respectievelijk Medium-Density Fibreboard, High-Density Fibreboard en Low-Density Fibreboard.

³⁶ Oriented Strand Board (OSB) is een bepaald type plaatmateriaal.

Bijlage 4. Voorbeeld inventarisatieformulier

TERUG		Volumes aantoonbaar duurzaam en aantoonbaar legaal							
4. Wat was het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout binnen het door u in 2013 geïmporteerde gezaagd NAALDHOUT, GEMATIGD LOOFHOUT, TROPISCH HARDHOUT en PLAATMATERIAAL? Wat was het volume aantoonbaar legaal hout? Raadpleeg de toelichting voor een uitleg over de wijze van invullen.									
	Totaal volume (in m ³)	Volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd (in m ³)			Volume aantoonbaar legaal (in m ³)				
		FSC	PEFC	PEFC-MTCS*	FSC CW**	SGS TLTV	OLB	VLO/VLC (Smartwood)	FLEGT
Gezaagd naaldhout	0								
Gezaagd gematigd loofhout	0								
Gezaagd tropisch hardhout	0								
Plaatmateriaal	0								
Tropisch multiplex									
Niet-tropisch multiplex									
Spaanplaat									
MDF									
Overige platen									
Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aandeel duurzaam:	%	Aandeel aantoonbaar legaal:			%				
<p>* MTCS is goedgekeurd door PEFC internationaal en kan dus ook via de PEFC Chain of Custody naar Nederland komen. De inkoopcriteria voor duurzaam geproduceerd hout van de Nederlandse overheid zijn tot en met 2016 aangepast waardoor MTCS momenteel geaccepteerd wordt binnen het duurzaam inkoopbeleid. Vanwege de aparte status die MTCS inneemt binnen het duurzaam inkoopbeleid wordt u gevraagd hout dat u met een PEFC-MTCS certificaat geïmporteerd heeft, apart op te geven.</p> <p>** CW = controlled wood</p>									
<p>U heeft het rapportageformulier 2013 afgerond. Dank u voor het invullen! Zou u zo vriendelijk willen zijn dit formulier te mailen naar: mail@probos.nl?</p>									

